

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KENTSEL MEKÂN ORGANİZASYONUNDA EMPATİK TASARIM
YAKLAŞIMI ÜZERİNE BİR İRDELEME, KELEBEK SU PARKI
ÖRNEĞİ

DİLARA DEMİRTAŞ ATALAY

DANIŞMAN

PROF. DR. HATİCE SELMA ÇELİKİYAY

BARTIN-2022

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

KENTSEL MEKÂN ORGANİZASYONUNDA EMPATİK TASARIM YAKLAŞIMI
ÜZERİNE BİR İRDELEME, KELEBEK SU PARKI ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİLARA DEMİRTAŞ ATALAY

BARTIN-2022

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Prof. Dr. Hatice Selma ÇELİKİYAY danışmanlığında hazırlamış olduğum “KENTSEL MEKÂN ORGANİZASYONUNDA EMPATİK TASARIM YAKLAŞIMI ÜZERİNE BİR İRDELEME, KELEBEK SU PARKI ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

15.09.2022

Dilara DEMİRTAŞ

ATALAY

ÖNSÖZ

Çalışmamda bana yön gösteren, destek ve emeklerini esirgemeyen, beni yüreklendiren, öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyacağım değerli tez danışanım Sayın Prof. Dr. Hatice Selma ÇELİKAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamın bilimsel araştırma yöntemi kurgusunu oluştururken bilgisinden yararlandığım, yardımlarını benden esirgemeyen hocam Sayın Öğr. Gör. Dr. Aylin ALIŞAN YETKİN'e teşekkürü bir borç bilirim.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca benden desteklerini esirgemeyen babam Mimar Bülent DEMİRTAŞ'a, annem Mimar Filiz DEMİRTAŞ'a ve sevgili eşim Yunus Emre ATALAY'a sonsuz teşekkür ederim.

Dilara DEMİRTAŞ ATALAY

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KENTSEL MEKÂN ORGANİZASYONUNDA EMPATİK TASARIM YAKLAŞIMI ÜZERİNE BİR İRDELEME, KELEBEK SU PARKI ÖRNEĞİ

Dilara DEMİRTAŞ ATALAY

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hatice Selma ÇELİKAY

Bartın-2022, sayfa: 85

Kentsel mekânların kalitesinin ve mekân performansının artırılmasında, tasarım sürecine kullanıcı katılımının sağlanması önemli rol oynamaktadır (Önder ve Aklanoğlu, 2002). Empatik tasarım ise kullanıcı katılımının sağlanması sürecine olumlu katkı sağlayabilmektedir. Buna bağlı olarak empatik tasarımın kentsel mekân kalitesini arttırdığı ve kullanıcı tercihlerini olumlu etkilediği söylenebilmektedir. Diğer taraftan ise; özellikle ürün tasarımı konusunda oldukça fazla karşımıza çıkan empatik tasarım yaklaşımı hakkında, söz konusu kentsel tasarım disiplini olduğu zaman yeterince çalışma bulunmamaktadır. Aslında tüm kentsel tasarımcı ve peyzaj mimarlarının empatik tasarım yapmaları gerekmektedir. Diğer bir deyişle tüm tasarımcıların kullanıcının yerine kendini koyarak tasarım yapması gerekmektedir. Fakat bu konunun irdelenmesi hakkında yeterince çalışma bulunmamaktadır. Yapılan çalışmalardan biri, Duarte ve Pinheir'nun 2016 yılında Rio de Janiero'nun mekânsal empati analizini yaptığı, diğeri ise; Sandman, Levanen ve Savela'nın 2018 yılında düşük kaynaklı ortamlarda kentsel sürdürülebilirlik için empatik tasarımı araç olarak kullandığı çalışmalardır. Ülkemizde henüz bu alanda bir çalışmaya rastlanmamış olmasından dolayı yapılan çalışma bu anlamda hem bir ilk olacak, hem de yeterli kaynak olmamasının yarattığı boşluğu bir parça doldurmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Empatik Tasarım, Kentsel Tasarım, Kullanıcı Odaklı Kentsel Tasarım, Kentsel Mekânda Kalite Ölçütleri.

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

AN EXAMINATION ON THE EMPATHIC DESIGN APPROACH IN URBAN SPACE ORGANIZATION, THE CASE OF KELEBEK SU PARKI

Dilara DEMİRTAŞ ATALAY

Bartın University

Graduate School

Department of Landscape Architecture

Thesis Advisor: Prof. Dr. Hatice Selma ÇELİKAY

Bartın-2022, pp: 85

Ensuring user participation in the design process plays an important role in increasing the quality and performance of urban spaces (Önder and Akınoğlu, 2002). On the other hand, empathic design can contribute to the process of providing user participation positively. Accordingly, it can be said that empathic design increases the quality of urban space and affects user preferences positively. There are not enough studies on the empathic design approach in urban design discipline, although it is especially common in product design. In fact, all urban designers and landscape architects should design empathetically. In other words, all designers should design by putting themselves in the user's shoes. However, there are not enough studies on this subject. One of the studies is Duarte and Pinheir's spatial empathy analysis of Rio de Janeiro in 2016, and the other is; Sandman, Levanen, and Savela's work in 2018 used empathic design as a tool for urban sustainability in low-resource environments. Since there has not been a study in this field in our country yet, the study will be a first in this sense and will fill the gap caused by the lack of sufficient resources.

Keywords: Empathic Design, Urban Design, User-Centered Urban Design, Quality Criteria in Urban Space

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
EKLER DİZİNİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışma Kapsamı	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	3
2.1. Kentsel Mekân	3
2.1.1. Kentsel Mekân Tanımı	3
2.1.2. Kentsel Mekân Türleri	5
2.1.3. Mekânsal Kalite, Kentsel Mekânda Kalite ve Ölçütleri.....	6
2.2. Kentsel Mekân Organizasyonu	14
2.2.1. Kentsel Kamusal Alan	15
2.2.2. Kentsel Tasarım	16
2.3. Empatik Tasarım	19
2.3.1. Empati Kavramının Ortaya Çıkışı Ve Tanımı.....	19
2.3.2. Empatik Tasarım Unsurları	21
2.3.3. Empatik Tasarım Teknikleri	22
2.3.4. Tasarımda Empati Süreci	23
3. MATERYAL VE YÖNTEM	26
3.1. Materyal.....	26
3.2. Yöntem	31
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	35
4.1. Çalışma Alanının Mevcut Durumu	35
4.2. Çalışma Alanının Kentsel Tasarım Açısından İrdelenmesi	40
4.2.1. Kelebek Su Parkı Çevresinde Uygulanan Anket Çalışmasına Ait Bulgular42	
4.3. Çalışma Alanının Empatik Tasarım Açısından İrdelenmesi	50
4.3.1. Uzman Anket Çalışmasına ve Kelebek Su Parkı Çevresinde Uygulanan	

Anket Çalışmasına Ait Bulgular	50
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	68
5.1. Sonuç	68
5.2. Çalışma Alanına İlişkin Empatik Tasarım Önerileri	73
KAYNAKLAR.....	75
BİBLİYOGRAFYA.....	79
EKLER	80
EK 1. Yerel Halk Anket Formu	80
EK 2. Uzman Anket Formu.....	83
EK 3. Etik Kurul Onayı.....	85

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
2.1: Mekân kalitesini ölçme faktörleri (Bently vd., 1988).....	8
2.2 a ve b: Sokak dokusu örnekleri (Bently vd., 1988)	8
2.3: Alanda çeşitlilik örneği (Bently vd., 1988).....	9
2.4: Örnek okunabilirlik analizi (Bently vd., 1988)	10
2.5: Canlılık kalitesine örnek (Bently vd., 1988)	11
2.6: Görsel uygunluk kalitesine örnek (Bently vd., 1988)	12
2.7: Zenginlik kalitesine örnek (Bently vd., 1988)	13
2.8: Kişiselleştirme kalitesine örnek (Bently vd., 1988).....	14
2.9: Stein (1917)'ye göre empati süreci	20
2.10: Kouprie ve Visser (2009)'a göre empatik tasarım unsurları.....	22
2.11: Kouprie ve Visser (2009)'a göre empatik tasarım teknikleri.....	23
2.12: Kouprie ve Visser (2009)'a göre tasarımda empati süreci.....	23
3.1: Ahi Mesut Mahallesi uydu görüntüsü (URL-1, 2022'den değiştirilerek).....	26
3.2: Kelebek Su Parkı uydu görüntüsü (URL-2, 2022).....	27
3.3: Etimesgut ve etrafındaki ilçeler (URL-3, 2022)	27
3.4: Ahi Mesut Mahallesi ve komşu mahalleleri.....	29
3.5: 2008 yılında Kelebek Su Parkı arsası ve etrafı	30
3.6: 2012 yılında Kelebek Su Parkı'nın arsa durumu	30
3.7: 2018 yılında Kelebek Su Parkı.....	31
3.8: 2022 yılında Kelebek Su Parkı.....	31
3.9: Örneklem alanı haritası	32
3.10: Çalışmaya katılan bina konumları.....	33
4.1: Kelebek Su Parkı çevresinin mevcut kullanım analizi.....	35
4.2: Çalışma alanına girişlerin plan üzerinde gösterimi	36
4.3: Çalışma alanına girişlerin fotoğraf üzerinde gösterimi	36
4.4: Park içindeki aktivite alanlarının plan üzerinde gösterimi.....	37
4.5: Park içindeki aktivite alanlarının fotoğraf üzerinde gösterimi.....	37
4.6: Park içindeki köprü geçişlerinin plan üzerinde gösterimi.....	38
4.7: Park içindeki bazı köprü geçişleri ve su alanının fotoğraf üzerinde gösterimi	38
4.8: Kelebek Su Parkı kullanılmayan alanların plan üzerinde gösterimi	39
4.9: Kelebek Su Parkı kullanılmayan alanların fotoğraf üzerinde gösterimi	39

4.10: 2022 yılı Kelebek Su Parkı gece görüntüsü	40
4.11: Kelebek Su Parkı çevresi imaj analizi.....	41
4.12: Yerel halk anketi katılımcılarının demografik özellikleri	43
4.13: Yerel halk anketi katılımcılarının Kelebek Su Parkı'nda bulunma sıklığı.....	44
4.14: Yerel halk anketi katılımcılarının parkta bulunma sebepleri	44
4.15: Yerel halk anketi katılımcılarının parkta bulunma amaçları	45
4.16: Yerel halk anketine göre parkta yapılan aktivite sayısının yeterliliği.....	45
4.17: Yerel halk anketine göre parktaki yön bulma kolaylığı	46
4.18: Yerel halk anketine göre park tasarımının görselliği	46
4.19: Yerel halk anketine göre park tasarımının görselliği	47
4.20: Yerel halk anketine göre parkta en az kullanılan duyular	47
4.21: Yerel halk anketine göre kullanıcının parkta kendini ait hissettiği alanlar	48
4.22: Yerel halk anketine göre parktaki yer döşemelerinin kalitesi	48
4.23: Yerel halk anketine göre parktaki oturma birimlerinin kalitesi	49
4.24: Yerel halk anketine göre parktaki aydınlatma elemanlarının kalitesi	49
4.25: Uzman anketindeki katılımcıların demografik özellikleri	51
4.26: Uzman anketindeki katılımcılarının Kelebek Su Parkı'nda önceden bulunma durumu	52
4.27: Uzman anketine göre su yoğunluklu tasarımın estetik olma durumu	52
4.28: Uzman anketine göre su yoğunluklu tasarımın işlevsel olma durumu.....	53
4.29: Yerel halk anketine göre su yoğunluklu tasarımdan memnuniyet durumu.....	53
4.30: Uzman anketine göre su yüzeyleri hakkında görüşler	54
4.31: Yerel halk anketine göre su yüzeyleri hakkında görüşler	54
4.32: Uzman anketine göre yol tasarımının işlevselliği	55
4.33: Yerel halk anketine göre yol tasarımının işlevselliği	55
4.34: Uzman anketine göre yeşil alan yeterliliği.....	56
4.35: Yerel halk anketine göre yeşil alan yeterliliği.....	56
4.36: Uzman anketine göre oturma birimlerinin sayısının yeterliliği	57
4.37: Yerel halk anketine göre oturma birimlerinin sayısının yeterliliği	57
4.38: Uzman anketine göre aydınlatma elemanları sayısının yeterliliği	58
4.39: Yerel halk anketine göre aydınlatma elemanları sayısının yeterliliği	58
4.40: Uzman anketine göre çöp kutularının sayısının yeterliliği.....	59
4.41: Yerel halk anketine göre çöp kutularının sayısının yeterliliği	59
4.42: Uzman anketine göre oturma birimlerinin konforu.....	60

4.43: Yerel halk anketine göre oturma birimlerinin konforu	60
4.44: Uzman anketine göre yürüyüş yollarının genişliği	61
4.45: Yerel halk anketine göre yürüyüş yollarının genişliği	61
4.46: Uzman anketine göre yer döşemelerinin estetikliği	62
4.47: Yerel halk anketine göre yer döşemelerinin estetikliği	62
4.48: Uzman anketine göre oturma birimlerinin estetikliği	63
4.49: Yerel halk anketine göre oturma birimlerinin estetikliği	63
4.50: Uzman anketine göre aydınlatma elemanlarının estetikliği	64
4.51: Yerel halk anketine göre aydınlatma elemanlarının estetikliği	64
4.52: Uzman anketine göre çöp kutularının estetikliği	65
4.53: Yerel halk anketine göre çöp kutularının estetikliği	65
4.54: Uzman anketine göre parkın çevresi ile kurduğu bağ	66
4.55: Uzman anketine göre parkta istenilen değişiklikler	66
4.56: Yerel halk anketine göre parkta istenilen değişiklikler	67

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK1. Yerel Halk Anket Formu.	80
EK2. Uzman Anket Formu.	83
EK3. Etik Kurul Onayı.....	85

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

m² : metrekare

KISALTMALAR

TDK : Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Kullanıcı katılımının sağlanması, kentsel mekân kalitesi ve mekân performansını olumlu yönde etkilemektedir. Kullanıcı katılımının sağlanma sürecinde ise empatik tasarım önemli rol oynamaktadır. Buna bağlı olarak kentsel tasarım sürecinde empatik tasarımın kentsel mekân kalitesini ve kullanıcı tarafından tercih edilmesini artırdığı söylenebilmektedir.

Empati; bireylerin biyolojik ve fiziksel özelliklerini anlamının ötesinde, onların yerine kendini koyarak hissettikleri duygu ve düşünceleri anlama becerisi olarak tanımlanmaktadır. Empati kavramı tasarımla birlikte 1990'ların sonuna doğru kullanılmaya başlanmıştır (Battarbee ve Koskinen, 2005). Diğer taraftan empati, kavramsal olarak 1990'ların başından itibaren tasarımla birlikte kullanılmasına rağmen, bu tarihten önceki tasarım süreçleriyle ayrılmaz bir bütün oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle empatik tasarım olarak adlandırılmasa dahi, tüm tasarım süreçlerinde kullanıcı tercihlerinin ön planda yer alması gerekmektedir.

Bu çalışma içerisinde, kentsel mekân, kentsel mekân organizasyonu ve empatik tasarım konuları irdelenmektedir. Yapılan çalışmanın amacı ise, kentsel mekân organizasyonunda empatik tasarım yaklaşımının önemini vurgulayarak, tasarım sürecinin bileşenlerini empatik tasarım yaklaşımı ile birlikte yeniden kurgulamaktır. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan araştırma sorusu, empatik tasarımın gözlemlenmediği durumlarda kullanıcıya özdeş ve kaliteli mekânlar üretilip üretilmeyeceği hakkında olmaktadır. Ankara Etimesgut ilçesinde bulunan kullanıcı tarafından tercih edilme eğilimi az olan Kelebek Su Parkı ise, çalışma alanı olarak yer almaktadır. Çalışma alanı etrafında ikamet eden bireyler ise, çalışma alanının örneklemini oluşturmada ve bu bireylerin görüşlerine anket yöntemi (Ek 1) ile ulaşılmaktadır. Çalışmada kullanılan diğer materyaller ise, fotoğraflar yardımı ile yapılan uzman anketleri (Ek 2), yerinde yapılan gözlemler, fotoğraflar, haritalar ve konuyla ilgili yapılan literatür çalışmalarıdır.

1.1. Çalışma Kapsamı

Çalışma beş bölüme ayrılmıştır.

Giriş bölümünde, çalışmanın ortaya çıkışında etkili olan problem, çalışmanın amacı ve önemi yer almaktadır.

İkinci bölümde; kentsel mekân, kentsel mekân organizasyonu ve empatik tasarım hakkında literatür taraması yer almaktadır. Kentsel mekân başlığı altında, kentsel mekân tanımı, kentsel mekân türleri ve mekânsal kalite, kentsel mekânda kalite ve ölçütleri üzerinde durulmaktadır. Kentsel mekân organizasyonu başlığı altında ise; kentsel mekân organizasyonunun iki önemli bileşeni olan kentsel kamusal alan ve kentsel tasarımdan bahsedilmektedir. Son olarak empatik tasarım başlığı altında ise; empati kavramının ortaya çıkışı ve tanımı, empatik tasarım unsurları, empatik tasarım teknikleri ve tasarımda empati süreci başlıkları yer almaktadır.

Üçüncü bölümde; materyal ve yöntem başlığı yer almaktadır. Bu bölümde hangi yöntembiliminin hangi yöntem araçları ile kullanılacağı detaylandırılmaktadır.

Dördüncü bölümde; bulgular ve tartışma bölümü yer almaktadır. Tüm kaynaklardan elde edilen veriler bu bölümde incelenmektedir. Bu bölüm altında, çalışma alanının mevcut durumu ve çalışma alanının kentsel tasarım açısından irdelenmesi yer almaktadır.

Son bölümde ise; sonuç ve öneriler yer almaktadır. Bu bölümde, çalışma sonucu ve çalışma alanında empatik tasarım ile ilgili getirilen önerilere yer verilmiştir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1. Kentsel Mekân

Açık kamusal alanlar olan kentsel mekânlar, toplumların sosyal yaşamında önemli rol oynamaktadır. Yapılı çevrenin bütünü olarak da değerlendirilebilen kentsel mekânlar, konut alanları, konut dışı çalışma alanları, sokaklar, meydanlar ve açık düzenlenmiş alanların tümünü kapsamaktadır. Bu mekânlar, deneyimlerin ve değerlerin, yaratıldığı ve paylaşıldığı alanlardır. Bu mekânların kullanıcıları istemli veya istemsiz şekilde kendi içlerinde etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Bu etkileşim sosyal bir canlı olan insanın hayatında pozitif yönde gelişme sağlamaktadır.

Diğer taraftan başarılı kentsel mekânlar sosyal yaşama daha fazla olumlu katkıda bulunmaktadır. Kentsel mekânın başarısı ise, yalnızca mimarın, kentsel tasarımcının veya şehir planlayıcısının hazırladığı tasarımla ilgili değildir; aynı zamanda kentsel mekânın kullanıcılarına bağlıdır. Jarvis 1980’de “Urban environments as visual art or as social settings?” isimli yayınında kentsel çevrelerin görsel bir sanat mı ya da sosyal ortamlar mı olduğunu tartışmaktadır. Çalışma sonucunda ise, kentsel mekânların tasarım sürecinde katılımcının önemli rolü olduğu, tasarıma kullanıcı katıldığı zaman daha büyük potansiyele sahip mekânlar yaratıldığı ortaya çıkmaktadır.

Bu başlık altında; kentsel mekân, kentsel mekân türleri, mekânsal kalite ve özellikle bu çalışma içerisinde önemli bir yere sahip olan kentsel mekânda kalite ve ölçütleri incelenmektedir. Kentsel mekânda kalite ölçütleri; empatik tasarım yaklaşımına dayalı bu çalışmanın temel yapı taşlarından biri olup, tasarım sürecinde kullanıcıların aktif rol aldığı empatik tasarımı yönlendirmektedir.

2.1.1. Kentsel Mekân Tanımı

Türk Dil Kurumu’nun tanımına göre, mekân "*yer, bulunulan yer, ev, yurt ve uzay*" anlamlarına gelmektedir. Buradan anlaşıldığı kadarıyla mekân kavramı, farklı disiplinlerde farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Gür (1996), objektif mekân- sübjektif mekân ve iç mekân- dış mekân kavram çiftlerini mekân kavramının farklı disiplinlerdeki çeşitliliğine örnek olarak vermektedir. Objektif mekân üç boyutu ile ölçülebilen ve gerçekliğe sahip olan mekânlar olarak tanımlanırken, sübjektif mekân ise aynı anda tüm boyutları ile

ölçülemeyen ve özellikle duyularla kavranabilen mekânlar olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir mekân kavram çifti olan iç mekân- dış mekânda ise, özel ve yarı özel mekânları anlatmada iç mekân kavramı kullanılırken, kentsel ve toplumsal mekânları anlatmada dış mekân kavramı kullanılmaktadır (Gür, 1996'a atfen Öksüz, 2004). Bu iki mekân kavram çiftlerinin, kullanım alanı ve taşıdıkları anlam bakımından değerlendirildiğinde, farklı disiplinler için kullanıldığı görülmektedir.

Schulz'a göre ise mekân beş ayrı sınıfa ayrılmaktadır. Bunlar; fiziksel hareketin temelini oluşturduğu bütüncül mekân, insanın duyu organlarını kullanarak farkına vardığı algısal mekân, sosyal ve kültürel açıdan birlikte biçimlenen varolunan mekân, nitel verilerin algılanıp, mekân niteliğinin tekrar yorumlanmasıyla ortaya çıkan bilişsel mekân ve mantıksal ilişkilerin kurulduğu ve mekânı anlamlandırmak için gereken kalıpları da şekillendiren soyut mekânlardır (Norberg-Schulz, 1972).

Trancik ise yüzey sınırlayıcılarının niteliğine göre mekânı sınıflandırmaktadır. Doğal çevrenin baskın olduğu yumuşak mekân, yapılarla tanımlı olan ve yapıların kapalılık ve güven duygusu hissettirdiği sert mekânlardır. Yüzeylerin sınırlama düzeyine bağlı olarak da iki şekilde sınıflandırmaktadır. Sınırlama düzey azlığı ile mekân tanımlanabilirliği az olan serbest mekân, güçlü çevrelenmişlik hissi veren kapalı mekânlardır (Trancik, 1986).

Bu çalışma ise, mekânın alt açılımlarından biri olan kentsel mekân kavramı penceresinden bakılarak şekillendirilmektedir. Kentsel mekânlar, doğal ve yapılaşmış çevreyi kapsayan algı alanlarıdır (Hasol, 2008). Bu tanımıyla birlikte kentsel mekânların bir mimarlık ürünü olduğu söylenebilmektedir. Bir taraftan mimarlık ile bağlantılı olan kentsel mekânlar, ölçek açısından bakıldığında ise mimarlık ile farklılaşmaktadır (George, 1997). Kentsel mekânlar, mimarlık disiplinine göre daha geniş ölçekli bakış açısı gerektirmektedir.

Kentsel mekân, kentlerin kimliğini ve ruhunu oluşturan, sokaklardan meydanlara, parklara ve bunları çevreleyen yapılara kadar uzanan şehirlerin en önemli odakları ve kentlerin kimliğini, ruhunu oluşturan parçasıdır (Uzgören ve Erdönmez, 2016). Krier (1979), tüm dış mekânların kentsel mekân olduğunu söylemektedir.

İnceoğlu ve Aytuğ'un 2009 yılında yaptığı tanıma göre ise, dış mekânda yapıların birbirleri ile veya diğer öğeler ile olan ilişkilerinin oluşturduğu mekânlara kentsel mekân denilmektedir. Bu mekânlarda kentliler veya değişik kullanıcılar kültürel birikimlerini paylaşmakta, aktarmakta ve tekrar öğrenmektedir. Buna bağlı olarak, kentsel mekânların

kültürel etkileşimin gerçekleştiği yerler olduğu söylenebilmektedir. Benzer olarak ise Bakan ve Konuk (1987)'ye göre kentsel mekân “yapıların yer aldığı, kentlilerin algıladığı ve tüm kentsel olayların ilişkilendiği bir bütündür”.

2.1.2. Kentsel Mekân Türleri

Kentsel mekânlar mülkiyete bağlı olarak; özel mekânlar, yarı özel mekânlar, kamusal mekânlar ve yarı kamusal mekânlar olarak sınıflandırılmaktadır (Öksüz, 2004).

Özel mekânlar; herkesin kullanımına açık olmayıp, sadece belli bir kişi veya grubun kullanımına açık mekânlardır. Yapılanmış veya yapılanmamış özel mekânlar olabilmektedir. Yapılanmış özel mekânlara; konutlar, işyerleri, özel mülkiyetteki tarım alanları gibi alanlar, yapılanmamış özel mekânlara ise; içinde yapı bulunmayan arsa, arazi, bahçeler gibi alanlar örnek olarak verilebilmektedir. Bu mekânlarda kapalılık hissi bulunmaktadır (Öksüz, 2004).

Yarı özel mekânlar; herhangi bir kişi veya grubun mülkiyetinde bulunup, toplum tarafından da görülebilen mekânlardır. Apartman girişleri ve balkonlar yarı özel mekânlara örnek olarak verilebilmektedir. Bu mekânlarda, ait olduğu kişiler haricinde kullanıma açık olmamasına rağmen, özel mekânlarda hissedilen kapalılık hissi bulunmamaktadır (Öksüz, 2004).

Kamusal mekânlar; her kentlinin girebilmekte, gezebilmekte ve kullanabilmekte olduğu ve herkesin eşit şekilde yararlanabildiği mekânlardır (Öksüz, 2004). Özer (2017)'ye göre kamusal mekân, kentlinin günlük rutinleri veya dönemsel etkinliklerini gerçekleştirdikleri, kentlinin yaşam kalitesi kapsamında kullandığı veya deneyimlediği bir süreç olan kentsel yaşamın geçtiği yerdir. Kamusal mekânlar, yapılaşmış ve yapılaşmamış olarak ikiye ayrılmaktadır. Yapılaşmış kamusal mekânlara örnek olarak; kent yapılarını oluşturan hizmet, yönetim, eğlence alanları, yapılaşmamış kamusal mekânlara örnek olarak ise; meydanlar, parklar, sokaklar, caddeler verilebilmektedir (Öksüz, 2004).

Yarı kamusal mekânlar; bakım, kullanım ve işletmesinden belirli bir grubun sorumlu olduğu ve o grubun kullanıcı grubuna sahip mekânlardır (Tural, 2009). Bu mekânlar bazen özel kişilere, bazen ise kamuya ait olabilmekte ve her kullanıcı bu mekânları kullanamamaktadır. Kendi içlerinde otokontrol mekânizması bulunduran bu mekânların, kullanıcıların cinsiyetine göre ayırım sağlanması, söz konusu mekâna bir ücret karşılığında

ulaşılabilmesi ya da yalnızca belirli ilgi gruplarına yönelik çalışıyor olması gibi unsurlar yarı kamusal olarak adlandırılmasına sebep olmaktadır (Sağlam, 2019). Mekânın halkın kullanımına açıklık derecesi, yarı kamusal mekân olarak adlandırılmasında belirleyici bir unsurdur.

2.1.3. Mekânsal Kalite, Kentsel Mekânda Kalite ve Ölçütleri

Kalite kavramı günümüzde değişik disiplinlerde karşımıza çıkmaktadır. Kullanımı her geçen gün daha fazla artan kalite kavramı Fransızca kökenli “*qualité*” kelimesinden dilimize geçmiş olup, TDK’ye göre; isim olarak nitelik, sıfat olarak üstün nitelikli anlamına gelmektedir.

ISO tarafından 1986 yılında kalite kavramı "bir ürün ya da hizmetin belirlenen ya da olabilecek gereksinimleri karşılama becerisine dayanan özelliklerin tamamı" olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt, 1995). Buna dayanarak kalitenin daha çok ihtiyaç duyulan mal ya da hizmetin beklentileri karşılayabilme yeteneği olduğu söylenebilmektedir.

Mimarlıkta kalite kavramı ise, genellikle görsel ve düzen kalitesi olarak ele alınmaktadır. Göze hitap eden ve kullanılabilirlik açısından fonksiyonel olan yapılar mimarlıkta kalite kavramı açısından öne çıkmaktadır. Buna bağlı olarak ise mimarlıkta kalitenin aslında kullanıcıların ihtiyaçlarının tatminine bağlı bir kavram olduğu anlaşılmaktadır (İnceoğlu ve Aktuğ, 2009).

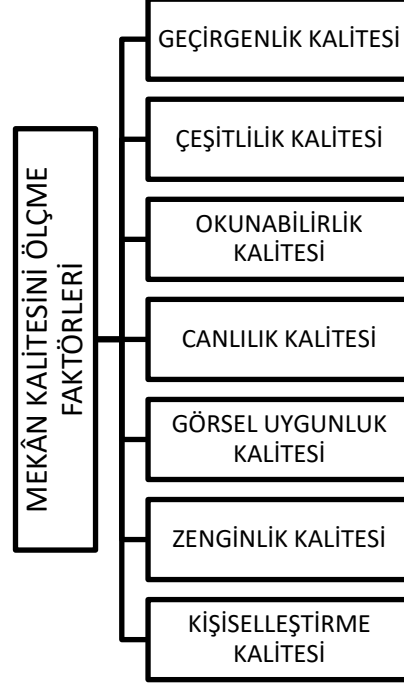
Carr, Rivlin, Stone, Francis (1992)’ye göre kentsel mekânlar kullanıcı ihtiyacını önemseyen ve ona cevap veren, tüm kullanıcılar tarafından eşit kullanım için imkân sağlayan alanlar olmalıdır. Bu görüş içerisinde kullanıcı ihtiyacını gözetme açısından bakıldığı zaman mimarlıkta kalite ile benzeşme görölmektedir. Her ikisinde de kullanıcı ihtiyacını karşılama ön planda yer almakta ve mekânın kalitesini etkilemektedir.

Kaliteli kentsel mekânlar ortaya çıkarabilmek için öncelikle tasarım konusunda uzmanlaşmak gerekmektedir. Trancik (1986)’e göre; kentsel mekânların tasarım uzmanlığı, ancak tarihi örnekleri ve modern mekânın nasıl geliştiğini inceleyerek, kentsel mekân tasarımının altında yatan teoriler hakkında anlayış ortaya koyarak ve bunları tasarım sürecinde aktif olarak kullanarak daha fazla gelişecektir.

Diğer bir yandan ise Tibbalds 1992’de “Places matter most” adlı yayınında kaliteli kentsel mekânlar tasarlamak açısından önem arz eden önerilerde bulunmaktadır;

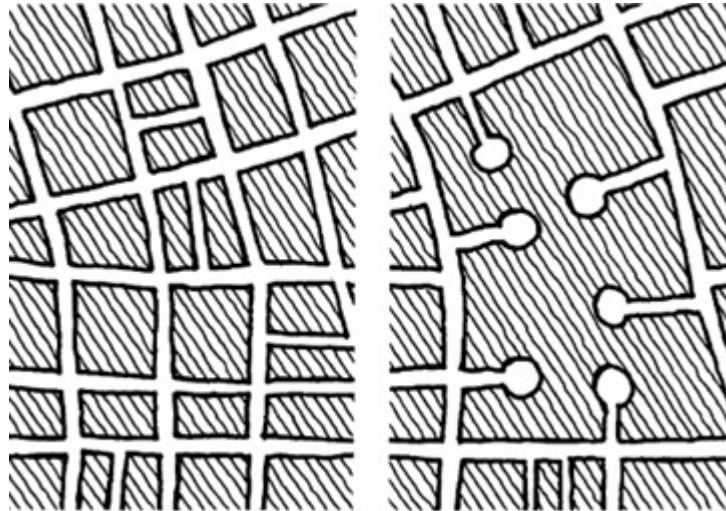
- Kentsel alanın türüne ve ihtiyacına göre dolaşım sistemi kurmak gerekmektedir.
- Kentsel mekânların kullanıcılarına çeşitlilik sunması beklenmektedir. Her mekânın kendi tarihsel, coğrafi, fiziksel veya kültürel bağlamına dayanarak benzersiz olması gerekmektedir.
- Kentsel alan içerisindeki yapıların yerin ihtiyacına ve karakterine uygun olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra yapılarında kendi aralarında uyumlu olması beklenmektedir.
- Merkezi bölgelerde farklı karakterlerdeki alanlar zamanla fark edilmektedir. Bu alanlarında tanımlanması ve geliştirilmesi gerekmektedir.
- Kentsel mekânların yayalara, çocuklara ve yaşlılara öncelik verilerek, kullanıcıların ihtiyaç ve istekleri bir bütün olarak değerlendirilerek tasarlanması gerekmektedir.

Kentsel mekânda kalitenin değerlendirilebilmesi için bazı ölçütlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bentley ve arkadaşlarının 1988 yılında yayınladıkları “Responsive environments. A manual for designers” isimli kitapta, kentsel mekânda kalite ölçütleri; geçirgenlik, çeşitlilik, okunaklılık, canlılık, görsel uygunluk, zenginlik ve kişiselleştirme olarak yedi başlık olarak belirlenmektedir (Şekil 2.1). Bu kalite ölçütleri, kullanıcıların yaptıkları seçimlerde de aktif rol oynamaktadır.

Şekil 2.1: Mekân kalitesini ölçme faktörleri (Bently vd., 1988)

Kentsel mekânda ilk kalite ölçütü olarak belirlenen geçirgenlik; kentsel mekânın ulaşılabilirliği ile ilişkilendirilmektedir. Kentsel mekâna ulaşılabilirlik ne kadar kolay ise; o mekânın geçirgenlik kalitesinin o derecede yüksek olduğu görülmektedir. Sadece kentsel mekânın ulaşılabilirliği değil, kentsel mekân içerisindeki rotalar da geçirgenlik kalitesini etkilemektedir. Bunları sağlamak için ise; kentsel mekânın kullanıcıya hem içerisinde hem dışarısında daha fazla rota sunması gerekmektedir (Bently vd., 1988).

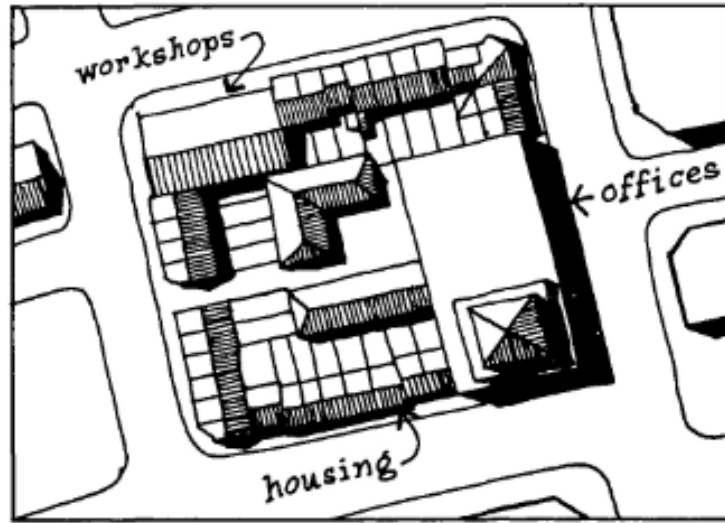

Şekil 2.2a ve b: Sokak dokusu örnekleri (Bently vd., 1988)

Şekil 2.2a'da yer alan sokak dokusunda, Şekil 2.2b'da gösterilen dokuya göre daha fazla geçiş bulunmaktadır. Şekil 2.2b'de, Şekil 2.2a'nın aksine çıkmaz sokakların olduğu

görülmektedir. Ulaşılabilirliği olumsuz yönde etkileyen bu durum geçirgenliği azaltmaktadır. Buna bağlı olarak, Şekil 2.2a'nın Şekil 2.2b'ye oranla daha geçirgen olduğu söylenebilmektedir.

Kolayca erişilebilen yerler, çeşitli deneyimler sunmadıkları sürece kullanıcılar tarafından ilgisiz kalmaktadır. Bundan dolayı; geçirgenlik tek başına kullanıcı seçimlerini olumlu yönde etkileyememektedir. Kentsel mekân kalite ölçütlerinden ikincisi olan çeşitliliğin amacı, kentsel mekânda kullanım çeşitliliğini en üst düzeye çıkarmaktır (Bently vd., 1988).

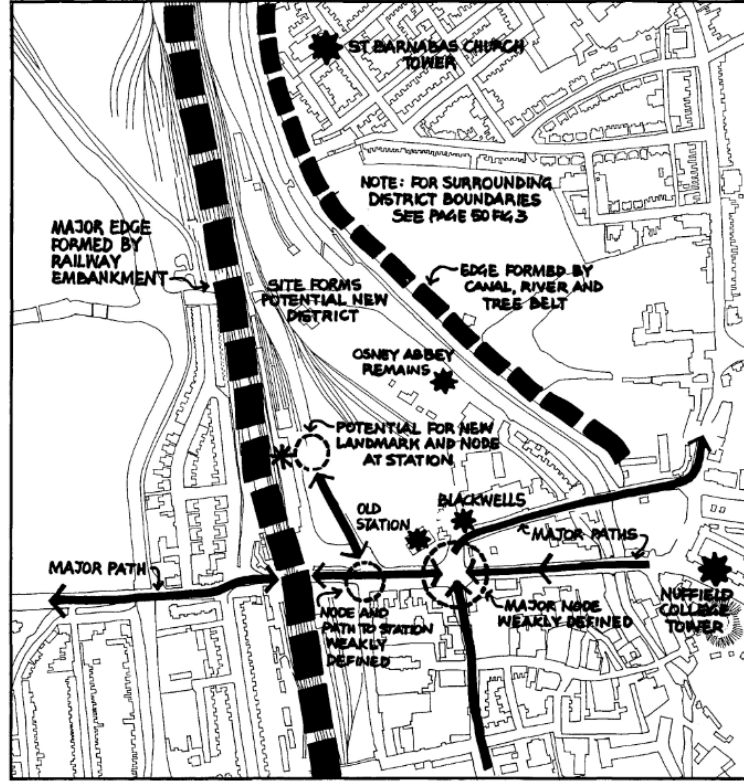

Şekil 2.3: Alanda çeşitlilik örneği (Bently vd., 1988)

Şekil 2.3 çeşitlilik ölçütüne uygun bir örnek olarak değerlendirilebilmektedir. Konut, atölye ve ofis gibi birbirinden farklı kullanım alanlarının aynı kentsel mekân içerisinde yer almakta olduğu görülmektedir. Bu durum kentsel mekân kullanıcılarına çeşitlilik sunmaktadır.

Kentsel mekânın seçim derecesi, kısmen onun ne kadar okunaklı olduğuna da bağlıdır. Kentsel mekânın okunaklı olması, yerleşim düzeninin ne kadar kolay anlaşılacağı ile doğru orantılıdır. Okunabilirlik, kentsel mekân kalite ölçütlerinin üçüncüsü olarak yer almaktadır (Bently vd., 1988).

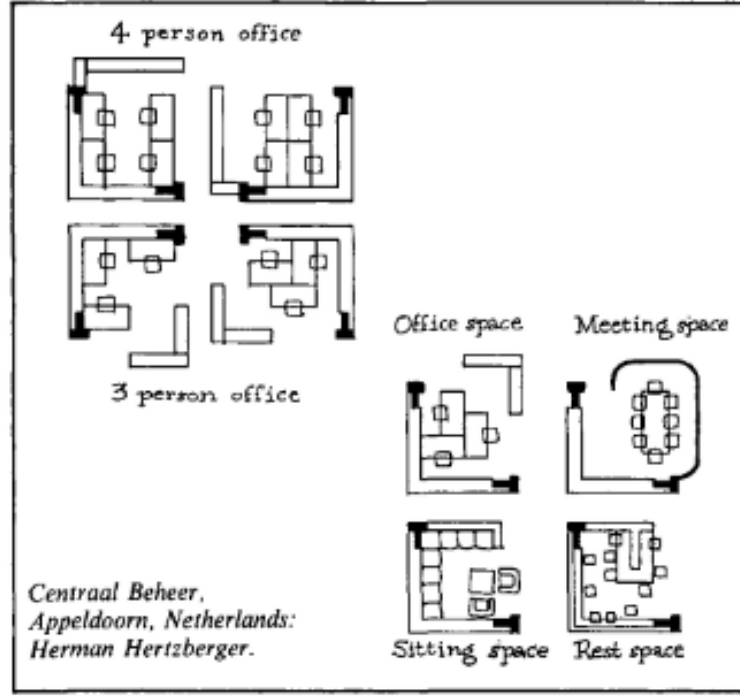

Şekil 2.4: Örnek okunabilirlik analizi (Bently vd., 1988)

Lynch (2015)'e göre kentin kişiliğini ve mekânsal karakteristiğini sunan imaj öğeleri; izler, bölgeler, sınırlar, işaret öğeleri ve düğüm noktaları olarak sınıflandırılan 5 bileşenden oluşmaktadır. Şekil 2.4'te Lynch'in 5 kentsel imaj öğesinden yararlanılarak oluşturulan Oxford Tren İstasyonu'nun okunabilirlik analizi görülmektedir. Okunabilirlik analizinde çokça Lynch'in imaj analizinden yararlanılmaktadır.

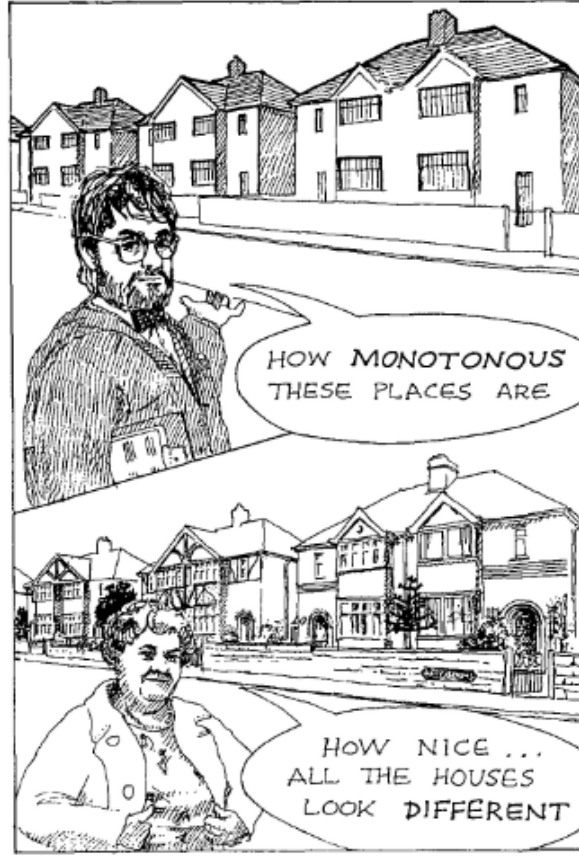
Birden çok farklı amaç için kullanılabilen mekânlar, tasarımı tek kullanımla sınırlanan mekânlara göre daha fazla tercih edilmektedir. Bu seçeneği sunan mekânlar; canlılığın oluşturduğu kaliteye sahip olmaktadır. Kentsel mekânda kalite ölçütünün dördüncüsü olan canlılık; alanın mekânsal ve yapısal organizasyonunu, hem kısa hem de uzun vadede olası faaliyetlere ve gelecekteki farklı kullanımlar için uygun hale getirmek ile ilişkilidir (Bently vd., 1988).

Şekil 2.5: Canlılık kalitesine örnek (Bently vd., 1988)

Şekil 2.5'te yer alan mekânların canlılık kalitesine sahip bir düzenlemeyle oluşturulduğu görülmektedir. Sol tarafta yer alan mekânlar, farklı kullanımlara olanak sağlayabilmekte; sağ üst taraftaki çizimde ise aynı alan hem ofis hem de ihtiyaç duyulduğu anda toplantı salonu olarak kullanılabilen bir alan olarak tasarlanmıştır; sağ alt taraftaki oturma alanı ise, gerektiği zaman dinlenme alanına dönüşebilmektedir.

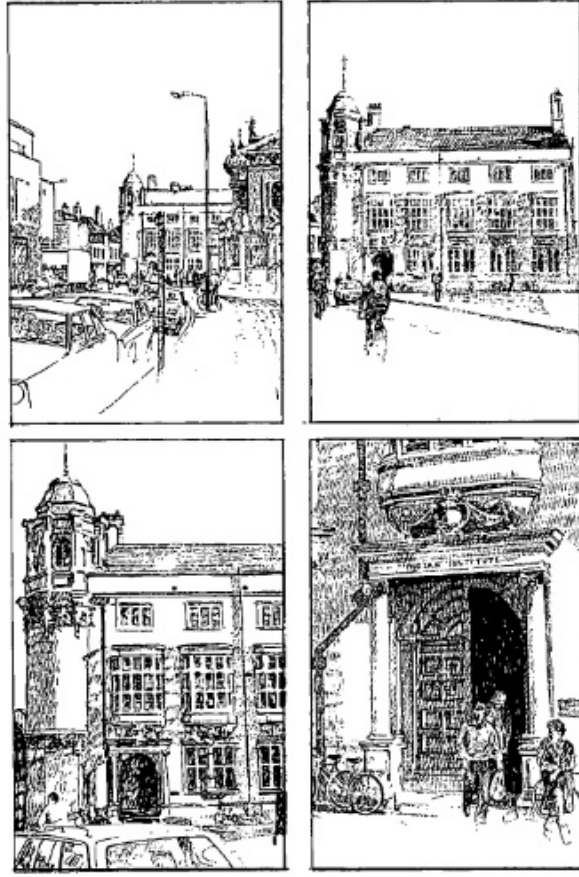
Kentsel mekân kalite ölçütlerinin beşincisi ise, görsel uygunluktur. Öncelikle mekânın genel görünümü belirlendikten sonra, bu ölçüt ile mekânın daha ayrıntılı olarak nasıl görünmesi gerektiğine odaklanılmaktadır. Görsellik, insanların mekânlara yüklediği anlamları güçlü bir şekilde etkilemektedir. Bu bağlamda; görsel uygunluk ölçütü ise, insanların mekânlara yüklediği anlamlar ve yaptıkları yorumlar ile ilişkili olmaktadır. Kullanıcıların yorumlarını, mekânın biçim ve kullanım açısından okunaklılığı, çeşitliliği ve canlılığı ile birlikte mekânın görünümü etkilemektedir (Bently vd., 1988).

Şekil 2.6:Görsel uygunluk kalitesine örnek (Bently vd., 1988)

Bentley ve diğerleri (1988)'e göre, Şekil 2.6'da üst tarafta yer alan yapılar monoton bulunulurken; alt taraftaki binaların dış görünüşü birbirinden farklılaştığından dolayı hoş olarak yorumlanmaktadır. Buna dayanarak, alt taraftaki yapıların üst taraftaki yapılara göre kullanıcı tarafından görsel uygunluk oranının daha yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Zenginlik, kentsel mekân kalite ölçütlerinin bir diğeridir. Bu ölçüt, mekân tasarımında kullanıcıların zevk alabilecekleri duyu-deneyimlerinin çeşitliliğini arttırmak ile bağlantılıdır. Çoğu insan için görme duyusu baskın olduğundan ötürü, zenginlik ölçütünün önemli bir kısmı görsellikle ilişkili olmaktadır. Fakat diğer duyu-deneyimlerinin tasarıma katılması da, tasarımın zenginlik kalitesini daha çok arttırmaktadır (Bently vd., 1988).

Şekil 2.7: Zenginlik kalitesine örnek (Bently vd., 1988)

Şekil 2.7’de çeşitli ölçeklerde zenginlik kalitesine sahip mekânlar örnek verilmektedir.

Bir diğer kentsel mekân kalite ölçütü, kişiselleştirmedir. Kullanıcılar, kendi zevklerinin ve değerlerinin izlerini taşıyan mekânları tercih etmektedir. Böyle mekânlar çok fazla bulunmadığından ve çoğu insan başkaları için tasarlanan yerlerde çalışmak, yaşamak ve vakit geçirmek zorunda olduğundan ötürü, kullanıcı kişiselleştirebildiği mekânları tercih etme eğilimi göstermektedir. İki şekilde kişiselleştirme gerçekleştirilmektedir; mekân içerisindeki pratikliği geliştirerek ve mekânın görüntüsünü değiştirerek sağlanmaktadır. Mekân görüntüsü bazen kullanıcının kendi zevklerinin ve değerlerinin yansıması olarak değiştirilmekte, bazen ise mevcut görüntüyü uygunsuz buldukları için değiştirilmektedir (Bently vd., 1988).

Şekil 2.8:Kişiselleştirme kalitesine örnek (Bently vd., 1988)

Şekil 2.8’de, çiçekler ve perde kullanıcı tarafından kendi zevkleri ve değerleri doğrultusunda pencere önünde yer almaktadır. Bu durum sayesinde, yapı cephesi ve kentsel mekân farklılaşmaktadır.

2.2. Kentsel Mekân Organizasyonu

İnsanlar evlerinde harcadıkları zamana yakın bir zamanı ev dışında harcamaktadır. Bundan dolayı, dış mekânlarda da insanlar hoş ve rahat hissetmek istemektedir. Bu bağlamda yapılar arasındaki boşluk ve mekânların fiziksel özellikleri ile ilişkili olan kentsel mekân organizasyonundan bahsedilmesi gerekmektedir (Öksüz, 2004).

Çelikyay (2017)’ye göre kentsel mekânların organizasyonu “planlama kararları ile başlayan tasarım ile biçim ve form kazanan, toplumun yapısına bağlı olarak çok değişkenli ve disiplinler arası olması açısından da çok aktörlü bir süreçtir”.

Kentsel mekân organizasyonu süreci; kentsel boşlukların tanımlanması, mevcut binaların tanımlanması, korunacak öğelerin belirlenmesi, mevcut işlevlerin belirlenmesi, kentsel imaj analizi, kamusal alanın sınırlarını oluşturan cephe analizi, bina tipolojileri analizi, kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması, engelsiz yaya mekânlarının tasarımı, ergonomik ve güvenli kamusal mekân tasarımı, ergonomik kent mobilyaları tasarımı, kentsel- kamusal sanat öğelerine yer verilmesi, tasarlanan kentsel mekânın imaj analizinden oluşmaktadır (Çelikyay, 2017)

Kentsel kamusal alan ve kentsel tasarım, kentsel mekân organizasyonu sürecinin temel iki bileşenidir. Daha genel bir tanım ile kentsel mekân organizasyonunun, kentsel kamusal alanlara kentsel tasarım uygulanma süreci olduğu söylenebilmektedir.

2.2.1. Kentsel Kamusal Alan

Kamusal sözcüğü, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “*bir ülke halkının tümü, halk*” anlamına gelen kamu kelimesinden türemektedir. Latince ise kamusal kelimesi, *pubs* sözcüğünden türemiş ve beraberlik içindeki insanları ve bir topluluğa ait ortak olan her şeyi ifade eden “*publicus*” kelimesine eş anlam oluşturmaktadır (Gökgür, 2017).

Kamusal alan kavramı ise; 1970’li yıllarda,1950’li ve 1960’lı yıllarda kullanılan ortak alanlar ve yurttaşlara ait alanlar tanımının dönüşümden ortaya çıkmaktadır (Gökgür, 2017). Çelikyay (2017)’ye göre; kamu kelimesinden gelen kamusal alan, kadını, erkeği, yaşlısı, genci, varsılı, yoksulu, kentlisi, kentte yaşayan köylüsü, eğitilmiş, eğitimsiz, engellisi, engelsiz vs. ile tüm vatandaşları ifade etmekte olan halkın bütününe ait olan alanı ifade etmektedir.

Gökgür (2017)’ye göre kamusal alanı;“ev dışındaki alanlar bütünü, halkın karşılaştığı alan, ekonomik yönüyle, ortak ekonominin merkezi ögesi, sosyal yönüyle ortak bir dünyanın arabulucusu ve demokrasinin meşrulaştığı alan” olarak tanımlamak mümkündür. Madanipour (1999) ise; kentsel kamusal alanı, fiziksel ve herkes tarafından erişilebilir olan yer olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda kamusal alan, halka ait olan ve tüm halkın eşit derecede faydalanabileceği alanlar olarak tanımlanabilmektedir.

Kamusal alanlar; geçiş alanları, toplumsallaşma ve sosyalleşme alanları olarak kullanılabilir (Çelikyay, 2017). Evden işe giderken kullanılan bir cadde, geçiş alanı olarak kullanılan kamusal alana örnek verilebilmektedir. Fakat aynı cadde üzerinde bir yere ulaşma amacı gütmeyen gezinme, kamusal alanın toplumsallaşma ve sosyalleşme alanı kullanımına örnek olabilmektedir.

Whyte (2000), bir kamusal alanın kaliteli olduğunu gösteren 4 temel özelliğe değinmiştir. Bunlar;

- Kamusal alanın kullanıcı tarafından ulaşılabilir olması,

- Kullanıcıların kamusal alanı içerisinde çeşitli aktivitelerde bulunması,
- Kamusal mekânın kullanıcılar için konforlu ve iyi bir imajının olması,
- Sosyal faaliyetleri ve sosyaletkişimlerini destekleyen mekânların olmasıdır.

Kamusal alanı kaliteli hale getirmek için kentsel tasarıma başvurulmaktadır. Diğer bir deyişle kentsel tasarım, kamusal alanların tüm bireyler için erişilebilir, tüm bireylerin kullanımına sunulan ve ortak bir sosyal hayatın oluşmasına temel hazırlayan kentsel mekânlara dönüşmesini sağlamaktadır.

2.2.2. Kentsel Tasarım

Planlama süreçlerinde, yapılar dışında kalan kentsel boşlukların tasarımına dair kararlar üretilmemektedir. Fakat uygulamaya dönük planlama oluşturulabilmesi için, ayrıntılarında titizlikle ele alınıp tasarlanması gerekmektedir (Çelikyay, 1995). Buna bağlı olarak, planlanmış bir kentte, bina tasarımının dışında kalan tüm alanlarında tasarlanması gerekmektedir. Bu durum ancak kentsel tasarım çalışmaları ile birlikte gerçekleştirilebilmektedir (Çelikyay, 2017). Bu bağlamda kentsel tasarım, kent planlama ile mimarlık arasında gerek içerik gerekse ölçek açısından geçiş alanı olarak tanımlanmaktadır (Aydın Türk, 2004).

Planlama sürecinde iki boyutlu olarak şekillenen kamusal alanlar, sosyal çevreyi ve toplumu da göz önüne alarak oluşturulan kentsel tasarım süreci ile birlikte üçüncü boyut kazanmaktadır. Bu doğrultuda kentsel tasarım, “toplumlar için güvenli, işlevsel, ergonomik ve estetik kamusal alanlar yaratmayı amaçlayan üç boyutlu bir yaklaşım” olarak tanımlanmaktadır (Çelikyay, 2017). Bu yaklaşımın oluşabilmesi için sosyal bilimciler, hukukçular, çevre bilimciler ve mühendisler gibi diğer disiplinlerle iş birliği de önem arz etmektedir. Bu disiplinler doğrudan kentsel tasarıma katılmasalar da, kentsel tasarım ürünlerine dolaylı olarak katkıda bulunmaktadır ve bu katkılar kentsel tasarım konusuna göre birbirinden farklılaşmaktadır (Aydın Türk, 2004).

Kentsel tasarım kent için yapılan tasarımın ötesinde, makro, mezo ve mikro ölçeklerde de uygulanabilmektedir. Makro ölçekli kentsel tasarım çalışmaları, kentlerin ve yerleşmelerin tasarımında daha geniş konulara odaklanırken, mikro ölçekli kentsel tasarım çalışmaları

kent bölgeleri içinde yer alan daha küçük alanlar ve bu alanların daha detaylı tasarımı üzerine yoğunlaşmaktadır (Aydın Türk, 2004).

Kentsel tasarımın üç ana hedefi bulunmaktadır; bunlar yapısal olarak sağlam, işlevsel olarak başarılı ve görsel olarak kullanıcıların hoşuna gidebilecek kentsel mekânlar ortaya çıkarmak ve bu mekânları inşa etmektir (Moughtin vd., 1999). Sanat ve mimarlıkta da fayda, dayanıklılık ve kullanıcıya duygusal tatmin getirme özellikleri ön planda yer almaktadır. Kentsel tasarım bu yönden mimarlık ve sanat ile benzeşmektedir.

Yapısal olarak sağlam, işlevsel olarak başarılı ve görsel olarak kullanıcıların hoşuna gidebilecek kentsel mekânlara ancak kentsel tasarım ilkeleri uygulayarak ulaşılmaktadır. Bu ilkeler; karakter, okunabilirlik, uyarlanabilirlik, farklılık, süreklilik ve kapalılık olarak tanımlanmaktadır (Aydın Türk, 2004). Karakter; tasarlanan alanın kimliği olarak tanımlanmakta ve içerisinde topografya, yapı biçimleri, jeoloji, kent dokusu gibi alana ait özellikleri barındırmaktadır. Okunabilirlik ise; tanımlanabilir yollar, kavşaklar ve sınırlar ile insanlara yollarını bulmakta yardım etmektedir. Uyarlanabilirlik ise; sürekli değişen sosyal, teknolojik ve ekonomik koşullara uyum sağlayabilmektir. Farklılık ise; tasarım içerisinde kullanım açısından çeşitlilik sağlayarak oluşturulabilmektedir. Süreklilik ve kapalılık ise; alanların tanımlanabilirliğini ifade etmektedir (Aydın Türk, 2004). Tasarımda bu ilkelerin birlikte kullanılması tasarımı daha fazla kuvvetlendirmektedir.

Başarılı bir kentsel tasarım ise; genellikle yoğun bir gözlem ile başlamaktadır. Camillo Sitte, Kevin Lynch, William Whyte, Alan Jacobs ve Donald Appleyard çalışmalarına bu şekilde başlayan kentsel araştırmacılarıdır (Legates ve Stout, 1996).

Camillo Sitte kentsel tasarım ilkelerini geliştirmeye, Avrupa'daki açık alanları gözlemleyerek başlamaktadır. Sitte çalışmalarında şehrin estetik ve artistik karakterini vurgulamaktadır (Legates ve Stout, 1996).

Kevin Lynch ve öğrencileri ise; insanların yaşadıkları şehirleri nasıl algıladıklarını görmek için kullanıcılara anket yapmakta ve kullanıcılardan harita çizmelerini istemektedir (Legates ve Stout, 1996). Bu çalışma doğrultusunda ise; Lynch, insanların bir şehrin zihinsel imajını oluşturmak için izler, bölgeler, sınırlar, işaret öğeleri ve düğüm noktaları olarak sınıflandırılan beş temel öğenin kullandığını tespit etmektedir. İzler, kişilerin genel, özel ve potansiyel hareketlerinin görüldüğü kanallardır. Bunlar; sokaklar, caddeler, yaya yolları, toplu taşıma alanları, kanallar ve demir yolları olabilmektedirler. Bu öğeler çoğu

kişi için kenti anlama ve tanımlamada baskın olarak kullanılmaktadır. Bölgeler ise; gözlemciyi fiziksel ve psikolojik olarak içine alan, algılanabilir, ortak bir karaktere sahip kentsel bir imaj ögesidir. Kentsel açıdan bakıldığında bölgeler bir kentin orta ve/veya büyük ölçekli farklı parçalarını, bölümlerini oluşturmaktadırlar. O an bulunduğunuz konumda etrafınıza baktığınızda; yollardan, bina tipolojilerinden, alanın mekânsal karakteristiğinden nerde bulunduğunuzu anlayabilirsiniz. Diğer bir kentsel imaj ögesi ise; sınırlardır. Her mekânın özelliklerini yansıtabilmesi için tanımlı sınırları veya kenarları olması gerekmektedir. Fiziksel olarak sınırların yapısına bakıldığında, kıyıları, akarsular, demiryolları, su kanalları ya da yüksek duvarlar gibi unsurlar kentte yer alan bazı sınır öğeleridir. Diğer bir kentsel imaj ögesi olan işaret öğeleri, noktasal referans kaynağı oluşturmaktadır. Çoğunlukla kolay tanımlanabilen; bir yapı, bir işaret levhası, bir dükkân veya bir dağ gibi fiziksel oluşumlardır. Son olarak düğüm noktaları ise; bireylerin kent içindeki toplanma ve dağılma noktalarıdır. Bunlar bir yerden diğerine geçişte, kavşaklarda, ulaşımın kırılma noktalarında, yolların kesişme ve toplanma noktalarında olabilmektedirler (Kevin Lynch, 2015). Bu 5 bileşen Lynch göre; kentin kimliğini ve mekânsal karakteristiğini bizlere sunan başlıca imaj öğeleridir.

William Whyte ise genç tasarım öğrencileri, plancılar ve sosyologlar ile birlikte gerçekleştirdiği“Sokak Yaşamı Projesi” için araştırmalarında, New York’taki parklarda ve meydanlarda bulunan insanları izleyerek ve onların davranışlarını analiz ederek başlamaktadır. Öncelikli olarak bu projede Whyte, insanların kentsel alanı nasıl kullandıklarına dair hipotezler oluşturmaktadır. Ardından, New York City’deki birçok farklı park ve meydanları kullanan insanları filme alarak ve bu filmleri daha sonra dikkatlice analiz ederek her bir hipotezi test etmektedir. Bu araştırma içerisinde bazı hipotezler doğrulanırken, bazıları değiştirilmek zorunda kalmakta ve bu doğrultuda araştırma sonuçlanmaktadır (Legates ve Stout, 1996).

Alan Jacobs ve Donald Appleyard ise araştırmalarını saatlerce San Francisco’ya yürüyerek etütler, eskizler, haritalama, fotoğraflama ile geliştirmektedir. Bu araştırmalar doğrultusunda ise amaçları “Manifesto” isimli çalışmada, tasarım ideolojisini sevmedikleri, Le Corbusier ilkelerine dayalı çağdaş şehirler inşa etmek için fikirler geliştiren organizasyon olan Uluslararası Modern Mimarlık Kongresi’nden çok daha incelikli ve insancıl kentsel bir yaklaşım ortaya çıkarmaktır (Legates ve Stout, 1996).

2.3. Empatik Tasarım

Diğerlerinin duygularını ve durumlarını anlama ve hissetme kabiliyeti olarak tanımlanan empati kavramının, tasarımda kullanılma şekli empatik tasarım olarak adlandırılmaktadır. Empatik tasarım, kullanıcıyı sadece bilmekten öte kullanıcının koşulları ve deneyimlerini derinden anlama ile ilişkilidir. Empatik tasarım, kavramsal olarak 1990'ların sonundan itibaren kullanılmaya başlanmasına rağmen, bu tarihten öncede tasarım süreçlerinde yer almaktadır.

2.3.1. Empati Kavramının Ortaya Çıkışı Ve Tanımı

Empati kelimesi, Yunanca kökenli “*empathia*” kelimesinden gelmektedir. Yunanca “*em*” kökü “*in içinde*”, “*pathia*” kökü ise “*hissetme*” anlamına gelmektedir (Arkonaç, 1999). Empati kavramı ilk olarak Aristo'nun Retorik isimli eserinde animistik hisler için kullanılmaktadır (Sharma, 1992). Animizm, felsefede her nesnenin bir ruhi varlık veya ruh tarafından yönetildiğini kabul eden sistemdir.

Empati, diğerlerinin duygularını ve durumlarını anlama ve hissetme kabiliyetidir (Ersoy ve Köşger, 2016). Akın (2019)'a göre ise; empati, insanları istatistiksel olarak düşünmenin ötesinde, duygusal olarak anlamayı başarmaktır. Buna dayanarak empati, bireylerin biyolojik ve fiziksel özelliklerini anlamının ötesinde, onların yerine kendini koyarak hissettikleri duygu ve düşünceleri anlama becerisi olarak tanımlanmaktadır.

Empati kavramı bilinen anlamı ile ise ilk olarak, Psikolog Theodor Lipps tarafından estetik deneyimleri açıklamak için 1897 yılında kullanılmıştır (Ersoy ve Köşger, 2016). Lipps 1903 yılında yayımlanan makalesinde bir insan için üç bilgiden söz etmektedir. Bunlar; nesnelere ilişkin, kişinin kendisine ilişkin, diğer insanlara ilişkin bilgilerdir. Üçüncü maddeyi elde edebilmek için empatiden yararlanılmaktadır (Lipps, 1903'e atfen Ersoy ve Köşger, 2016). Empati sayesinde kişi karşıdakine kendisini yansıtarak onunla iletişim kurarak, onu anlamaya çalışmaktadır. Bunun sonucu olarak, karşıdakinin iç dünyasına temas etme şansı elde etmektedir. Böylece diğer insanlara ilişkin bilgilere ulaşılmaktadır. Titchener ise Almanca olan ‘*Einfühlung*’ terimini ‘*empathy*’ olarak İngilizce diline çevirmiştir (Koupric ve Visser, 2009).

Empatiyi tanımlarken metaforlar ön plana çıkmaktadır. Freud (1921) empati kavramını “diğer insanlar içinde bizim egomuza neyin yabancı olduğunu anlamamızda önemli rol oynayan süreç” olarak tanımlamaktadır. Kohut (1957) ise empatiyi “*aracılı gözlem*” olarak tanımlamakta ve bir insanın iç dünyasını anlamak için en önemli araçlardan biri olarak görmektedir. Basch (1983) ise, empati kavramını, bir kişinin kendisini bir başkasının yerine koyabilmesi ve böylece onun duygu ve düşüncelerini anlayabilmesi olarak tanımlamaktadır. McDonagh (2015) empatiyi diğer insanların düşünce ve duygularını tanımlayabilen sezgisel bir kabiliyet olarak tanımlamaktadır. McDonagh duygu ve düşünce derken, insanların motivasyonlarını, duygusal ve ruhsal durumlarını, değerlerini, önceliklerini, tercihlerini ve iç çatışmalarını kastetmektedir.

Empati çoğu iletişim problemlerinin ortaya çıkmasına engel olmaktadır. Ayrıca, çatışmaların en az zarar verici şekilde çözülmesine olanak sağlamaktadır (Ersoy ve Köşger, 2016). Bundan dolayı önem arz etmektedir.

Stein (1917)’ye göre empati süreci üç aşamadan oluşmaktadır (Stein, 1917’e atfen Nilsson, 2003);

Şekil 2.9:Stein (1917)’ye göre empati süreci

Deneyim oluşturma aşamasında başka birinin geçmiş deneyimi algılanmaktadır. Deneyim yorumlama aşamasında da bu deneyim empati yapanı içine çekmektedir. Son olarak deneyimi kapsamlı nesneleştirme aşamasında, diğerinin deneyiminden çıkmakta ve önceki durumuna geri dönmektedir (Kouprie ve Visser, 2009). Psikoterapistlerin hastalarına yardım için kullandığı bu süreç, tasarımcının kullanıcıya yardımı içinde kullanışlı olabilmektedir.

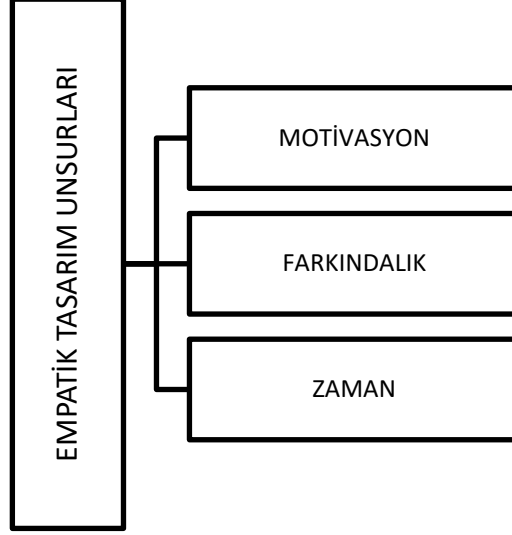
Kullanıcı odaklı tasarımda kullanıcıyı ve onun deneyimlerini anlamak en önemli problemlerden biridir. Tasarım literatürü son zamanlarda bu problemin çözümü için birden çok çözüm getirmektedir. Empatik tasarımda bu çözümlerden biridir. Empatik tasarımla birlikte, ürün ve hizmetin kullanıcı ihtiyaçlarını doğru bir şekilde karşılaması için tasarımcı kullanıcının yaşamına ve deneyimlerine biraz daha yaklaşmaktadır.

Empati kavramı tasarımla birlikte 1990'ların sonuna doğru kullanılmaya başlanmaktadır (Battarbee ve Koskinen, 2005). Empatinin tasarım ile birlikte kullanılmasında en büyük etkenin, şirketlerin müşteri anketlerine bağlı olarak başarılı ürün geliştirmenin artık yeterli olmadığını fark etmesi olduğu belirtilmektedir (Leonard ve Rayport, 1997; Sanders ve Dandavate, 1999'e atfen Koupric ve Visser, 2009). Buna bağlı olarak tasarımcılar, tasarım araştırmacıları ve şirketler, tasarım çözümleri ile ilintili hisleri ve duyguları keşfetmek istediler (Mattelmaki, Vaajakallio ve Koskinen, 2014).

Empatik tasarım, Koskinen ve Batterbee (2003) tarafından, diğer kişinin durumunun hayali bir yansıması olarak tanımlanmaktadır. Batterbee (2003) ise, tasarımda empatiyi, tasarım ofisini bırakıp, yaşamın, çevrenin, deneyimlerin ve gelecek kullanıcıların hayallerine dalmak ve kullanıcının ihtiyaçlarını özümsemek olarak tanımlamaktadır. Koupric ve Visser (2009) empatinin, kullanıcıyı sadece bilmekten öte kullanıcının koşulları ve deneyimlerini derinden anlama ile ilişkili olduğunu savunmaktadır. Günlük hayat deneyimlerine, bireysel arzulara, ruh hallerine ve duygulara odaklanan etnografik araştırmaların aksine, empatik tasarım yaklaşımı bu deneyimleri ve duyguları ilhama dönüştürmektedir (Mattelmaki, Vaajakallio ve Koskinen, 2014).

2.3.2. Empatik Tasarım Unsurları

Empatik tasarımda etkin bir süreç oluşturmak için önemli olan unsurlar motivasyon, farkındalık ve zamandır (Koupric ve Visser, 2009).

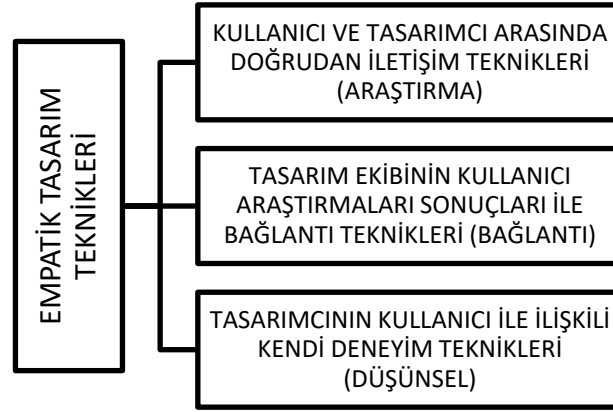
Şekil 2.10: Kouprie ve Visser (2009)'a göre empatik tasarım unsurları

Tasarımcı tasarımda empatinin avantajlarını görmediği zaman, sonuç tatmin edici olmamaktadır. Bundan dolayı motivasyon, empatik tasarımda etkin bir süreç oluşturmak için kritik öneme sahiptir. Sürecin duygusal yankılanma ve kullanıcının yaşamına ilişkin kavramsal akıl yürütme birleşimini içerdiğinin farkında olmak empatiyi artırmaktadır. Diğer taraftan, empatik tasarım süreci, yeterli zaman yatırımına gereksinim duymaktadır. Yeterince zamana sahip olmama, empatik süreci engellemektedir (Kouprie ve Visser, 2009).

2.3.3. Empatik Tasarım Teknikleri

Empati, kullanıcı ve tasarımcı arasında doğrudan iletişim teknikleri (araştırma), tasarım ekibinin kullanıcı araştırmaları sonuçları ile bağlantı teknikleri (bağlantı), tasarımcının kullanıcı ile ilişkili kendi deneyim tekniklerinden (düşünsel) oluşmaktadır (Kouprie ve Visser, 2009). Gözlem, kullanıcı ve tasarımcı arasında doğrudan iletişim teknikleri yöntemlerinden biridir. Leonard ve Rayport (1997) kullanıcının kendi bağlamında gözlenmesini önermektedir. Tasarım ekibinin kullanıcı araştırmaları sonuçları ile bağlantı teknikleri, daha çok doğrudan iletişim kurulmasının zaman ve bütçe açısından zor olduğu durumlarda önerilmektedir. Bu teknikte, araştırmacı çalışmayı kullanıcı verilerini ve bulgularını yorumlayarak sürdürmektedir. Veri olarak ise, kullanıcının kendi çevresindeki fotoğrafları, orijinal el yazısı alıntıları gösterilebilmektedir. Tasarımcının kullanıcı ile ilişkili kendi deneyim teknikleri, tasarımcı kullanıcı durumunun benzerini yaparak, kullanıcının bakış açısını alabilmektedir. Rol oyun teknikleri bunun için kullanılabilir. Böylece tasarımcı kullanıcı deneyimi ile kişisel bağlantı

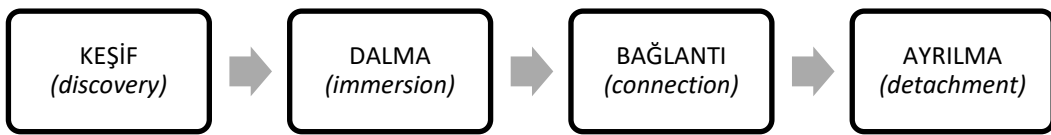
kurabilmektedir (Kouprrie ve Visser, 2009). Araştırmacı tasarımcının aktif rolü, kabiliyeti ve istekliliği empatik tekniklerin başarılı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır.

Şekil 2.11: Kouprrie ve Visser (2009)'a göre empatik tasarım teknikleri

2.3.4. Tasarımda Empati Süreci

Tasarımda empati süreci 4 aşamadan oluşmaktadır (Kouprrie ve Visser, 2009);

Şekil 2.12: Kouprrie ve Visser (2009)'a göre tasarımda empati süreci

Süreç tasarımcının kullanıcıya yaklaşması ile başlamaktadır. Tasarımcı kullanıcıyla ilk kez iletişim kurar, bu doğrudan kişi ile olabildiği gibi kullanıcı hakkında yapılan çalışmalar ile de olabilmektedir. Keşif aşamasından sonra tasarımcının merakı artmaktadır ve artan merak kullanıcının durumunu ve deneyimlerini araştırma ve keşfetme istekliliğine neden

olmaktadır. Bu araştırma ve keşfetme istekliliği ile tasarımcı diğer bir aşama olan dalma aşamasına geçiş yapmaktadır. Kullanıcı deneyimi ile ilk karşılaşmadan sonra, bu aşamada tasarımcı ofisinden ayrılıp, kullanıcının dünyasında dolaşarak aktif rol almaya başlamaktadır. Bu aşamada tasarımcı, kullanıcı ve kullanıcı deneyimleri hakkındaki bilgi dağarcığını genişletmektedir. Bunları yaparken tasarımcı, açık görüşlü olmalı ve içine girdiği dünyayı yargılamadan kavramalıdır. Bağlantı aşamasında, tasarımcı kullanıcı ve kendi anıları ve deneyimleri arasında bağlantı kurmaktadır. Hem etkin hem kavramsal empati bileşenleri bu aşamada önemli olmaktadır. Son aşama olan ayrılma aşamasında tasarımcı duygusal bağlantıdan ayrılmaktadır. Tasarımcı artık kullanıcı bakış açısı ile tasarım yapmaya hazırdır (Kouprie ve Visser, 2009).

Empatik tasarım, tasarımcının kullanıcıyı ve kullanıcının durumunu anlama ve hissetme konusunda daha hassas yaklaşmasını sağlamaktadır (Kouprie ve Visser, 2009). Akılcı ve pratik konulardan kişisel deneyimlere ve özel bağlamlara geçerken empatik tasarıma ihtiyaç duyulmaktadır (Koskinen ve Batterbee, 2003).

Empatik tasarımın kentsel tasarımda uygulanma süreci de empatik tasarım sürecine benzer olarak; keşif, dalma, bağlantı ve ayrılma şeklinde oluşturulabilmektedir. Süreç kentsel tasarımcının, kentsel mekân kullanıcılarına yaklaşması ile başlamaktadır. Bu aşamada kentsel tasarımcı, kullanıcı ile ilk kez iletişim kurmakta ve kullanıcı hakkında ön araştırma yapmaktadır. Bu ön araştırma; kullanıcının öncelikli olarak demografik özellikleri hakkında bilgi edinmeye yöneliktir. Diğer bir deyişle, bu aşamada tasarlanacak kentsel mekân kullanıcısının yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, mesleği gibi tasarım sürecini etkileyecek özellikleri hakkında verilere ulaşılmaktadır.

Keşif aşamasından sonra kentsel tasarımcının merakı artmakta ve diğer aşama olan dalma aşamasına geçiş yapmaktadır. Dalma aşamasında tasarımcının ofisinden ayrılıp, kullanıcının dünyasında aktif olarak rol alması beklenmektedir. Dalma aşamasında Lynch yönteminin kullanılması, bu çalışmada öneri olarak yer almaktadır. Kevin Lynch, insanların yaşadıkları şehirleri nasıl algıladıklarını görmek için kullanıcılara anket yapmakta ve kullanıcılardan harita çizmelerini istemektedir. Bunun sonucunda ise, Lynch şehrin imaj analizini oluşturmaktadır. Bu yöntem ile kentsel tasarımcı da kullanıcıya kentsel mekân ve etrafını nasıl algıladığı görmek için anket yapabilmekte ve kullanıcıdan harita isteyebilmektedir. Çıkan sonuçlar ile oluşturulan imaj analizi de dalma aşamasında kullanılabilir ve böylece diğer aşama olan bağlantı aşamasına geçilmektedir.

Bağlantı aşamasında, kentsel tasarımcı önceki aşamalarda elde ettiği veriler ile kendi anıları ve deneyimleri arasında bağlantı kurmaktadır. Kentsel tasarımcı bu aşamada kendini kullanıcı yerine koymakta ve kentsel mekânı şekillendirmeye başlamaktadır.

Son aşama olan ayrılımda; kentsel tasarımcı empatik tasarım sürecinden ayrılmaktadır. Bu aşamadan sonra yeterli veriye sahip olan kentsel tasarımcı artık kullanıcı bakış açısı ile tasarım yapmaya hazır olmaktadır. Bağlantı aşamasında şekillenmeye başlayan kentsel tasarım, bu aşamadan sonra oluşturulmaktadır.

Empatik tasarıma sahip kentsel mekânların kullanıcı tarafından tercih edilme eğilimi, kullanıcı göz ardı edilerek tasarlanan kentsel mekânlara göre daha fazladır. Geçirgenlik, çeşitlilik, okunaklılık, canlılık, görsel uygunluk, zenginlik ve kişiselleştirme olarak belirtilen kentsel mekân kalite ölçütleri ile kentsel mekânın kullanıcı tarafından tercih edilme eğilimi hakkında bilgiye ulaşılmaktadır. Bu durumda, kentsel mekânın empatik tasarıma sahip olup olmadığı hakkında bilgiye bu ölçütler ile ulaşılabileceği söylenebilmektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Bu çalışmada, Ankara ili Etimesgut ilçesinde yer alan Ahi Mesut Mahallesi'ndeki Kelebek Su Parkı materyal olarak ele alınmaktadır (Şekil 3.1-3.2). Yardımcı materyaller olarak ise; yakın çevrede ikamet eden insanlar ile yapılan anket çalışmaları, fotoğraflar yardımı ile yapılan uzman anketleri, yerinde yapılan gözlemler, fotoğraflar, haritalar ve konuyla ilgili yapılan literatür çalışmaları yer almaktadır.

Şekil 3.1: Ahi Mesut Mahallesi uydu görüntüsü (URL-1, 2022'den değiştirilerek)

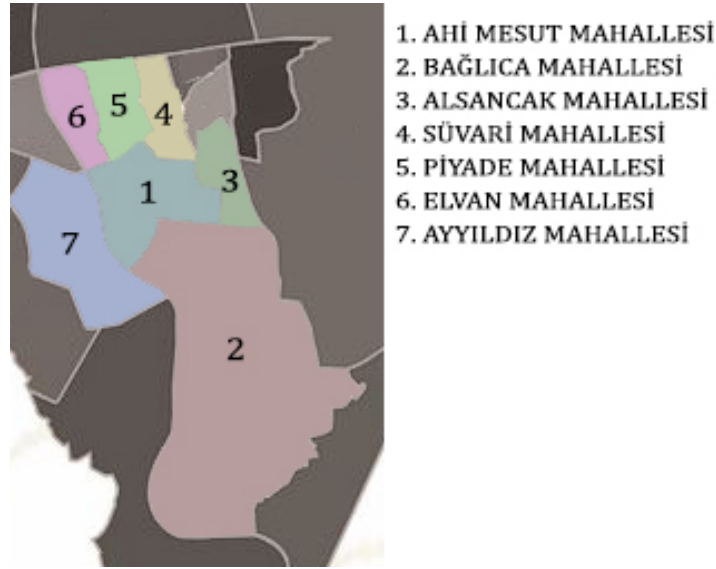
Etimesgut'un farklı dönemlerde çeşitli topluluklara ev sahipliği yaptığı, Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan kazılarda bulunan kabartmalar, heykeller ve diğer kalıntılar ile kanıtlanmaktadır (Özdemir ve Demirkol, 2014). "İlkçağda Ankara" adlı eserinde tarihçi Afif Erzen, bu alanda yapılan kazılarda çıkan aslanların Frigya aslanı olduğunu yazmaktadır (URL-3, 2022). Zaman içerisinde ismi Amaksyz, Amaksis, Amaksuz, Akmasuz, Ahi Mesud, Etimesud ve Etimesgut olarak evrilen ilçenin, Frig döneminin yanı sıra Hitit, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde de yerleşim yeri olarak kullanıldığı görülmektedir (Başköy vd., 2003 atfen Özdemir ve Demirkol, 2014).

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Ankara başkent olarak seçilmiş, Ankara'nın başkent oluşu ile meydana gelen gelişim içerisinde Etimesgut önemli bir yer edinmiştir. Bunun en önemli sebebi ise; Türkiye'nin sanayileşme ve modernleşme sürecindeki önemli basamaklardan biri olan "örnek köy" projesinin gerçekleştiği yerlerden birinin Etimesgut olmasıdır (Özdemir ve Demirkol, 2014). 1960'lardan itibaren ise; ilçenin örnek köy projesinden lojman-kent projesine evrildiği görülmektedir. Bu süreçle birlikte ilçe, çoğu devlet kurum ve kuruluşunun lojmanlarına ev sahipliği yapmıştır. Bunlar; 200 konutlu Şeker Fabrikası, 100 konutlu Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu, 250 konutlu Milli Eğitim Bakanlığı, 250 konutlu Adalet Bakanlığı ve 100 konutlu Sağlık Bakanlığı, 862 konutlu Hava, 620 konutlu Kara Kuvvetleri ve 440 konutlu Jandarma lojmanlarıdır (Özdemir ve Demirkol, 2014). 2000'li yıllardan itibaren ise, Etimesgut'ta bazı bölgelerin toplu konut alanı (site) haline dönüştüğü görülmektedir. Günümüzde de Etimesgut ilçesinin bazı bölgelerini, Türkiye'de sayıları gittikçe artan ve siteler halinde inşa edilen çok katlı toplu konut alanları oluşturmaktadır. Ankara'nın önemli toplu konut projelerinden olan Atakent ve Eryaman, Etimesgut ilçesi içerisinde yer almaktadır (Özdemir ve Demirkol, 2014).

Günümüzde Etimesgut'ta ikamet edenlerin çoğunluğunu, alt-orta ve orta gelir seviyesine sahip, genellikle işçi, memur ve küçük esnaf olarak çalışan bireyler oluşturmaktadır. Bu bireylerin büyük bir kısmı, İç Anadolu'nun çevre illerinden, Karadeniz ve Doğu Anadolu illerinden gelen göçmenlerdir (Özdemir ve Demirkol, 2014). Fakat son dönemde popülerliği artan Bağlıca semtinde ve Eryaman semtinin belli bölgelerinde gelir seviyesi orta-üst gruba ait bireylerinde ikamet ettiği görülmektedir. Bağlıca semti, yüksek gelire sahip kesime hitap eden Çayyolu bölgesine yakınlığından dolayı Etimesgut'un diğer mahallelerinden farklılaşmaktadır. Ayrıca az emsale sahip parsellerin bu semtte fazlaca bulunuyor olmasından ötürü, binalar arasındaki uzaklıkların Ankara'nın çoğu semtine

kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum daha geniş peyzaj alanlarına olanak vermekte ve her geçen gün Bağlıca'nın popülerliğini daha fazla arttırmaktadır.

Etimesgut Belediye Başkanlığı tarafından hazırlanan "Tarihte Etimesgut" isimli kitaba göre; Etimesgut'u oluşturan tarihi on köy bulunmaktadır; Zir, Ahi Mes'ud Köyü, Aşağı Yurtçu Köyü, Bağlıca Köyü, Ballıkuyumcu Köyü, Elvan Köyü, Emiryaman Köyü, Güvercinlik Köyü, Şehidali Köyü, Yapracık Köyü ve Yukarı Yurtçu Köyü'dür. Elvan Köyü, bir Türk köyü olarak 1300'lü yıllarda Ahi Elvan tarafından kurulmuştur (Anon., 2018). Ahi Mesut Mahallesi, tarihi Elvan Köyü üzerinde yer almaktadır.

Şekil 3.4: Ahi Mesut Mahallesi ve komşu mahalleleri

Ahi Mesut Mahallesi, Bağlıca gibi son dönemde gelişme gösteren bir mahalledir. Ahi Mesut Mahallesi'nin etrafı, orta-üst gelir durumuna sahip kullanıcıların oluşturduğu Bağlıca mahallesi ile çoğunluğunu orta ve orta-alt gelir durumuna sahip kullanıcıların oluşturduğu Ayyıldız, Alsancak, Süvari, Piyade ve Elvan gibi Etimesgut ilçesinin merkez mahalleleri ile çevrelenmektedir (Şekil 3.4). Ahi Mesut Mahallesi konumundan dolayı Bağlıca mahallesi ile Etimesgut merkez arasında geçiş görevi üstlenmektedir.

Şekil 3.5: 2008 yılında Kelebek Su Parkı arsası ve etrafı

Ahi Mesut Mahallesi'nin yapılaşma hızı, 2008 yılından itibaren artmaktadır. Bu yıla kadar ise mahalle etrafında yapılaşma olmasına rağmen, mahalle içinde çoğunluğu boş araziler oluşturmaktadır.

Şekil 3.6: 2012 yılında Kelebek Su Parkı'nın arsa durumu

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne ait olan Kelebek Su Parkı arsası, 2013 yılına kadar Etimesgut Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü ve Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne bağlı olarak sera ve garaj alanı olarak kullanılmıştır. Kelebek Su Parkı, 2013 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından 41.755 m² alana yapılmıştır. Bu alan içerisinde, 4.157 m² çim alan, 2.177 m² spor alanı ve 14.975 m² havuz alanı bulunmaktadır (URL-4, 2022).

Şekil 3.7: 2018 yılında Kelebek Su Parkı

Şekil 3.8: 2022 yılında Kelebek Su Parkı

3.2. Yöntem

Bu çalışmanın amacı kentsel mekân organizasyonunda empatik tasarım yaklaşımının önemini vurgulayarak, tasarım sürecinin bileşenlerini empatik tasarım yaklaşımı ile birlikte yeniden kurgulamaktır. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan araştırma sorusu, empatik tasarımın gözetilmediği durumlarda kullanıcıya özdeş ve kaliteli mekânlar üretilip üretilmeyeceği hakkında olmaktadır.

Nitel yöntemin durum çalışması deseni bu çalışmada yöntem olarak kullanılmaktadır. Bu çalışma yöntemi, “bir durumu meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, bir

duruma ilişkin olası açıklamaları geliştirmek ve bir durumu değerlendirmek” amacıyla kullanılmaktadır (Gall vd., 2007 atfen Yılmaz 2014).

Durum çalışması deseni doğrultusunda hazırlanan analiz aşaması, yapılan literatür taramasından ve bundan yararlanarak oluşturulan yerel halk anket çalışmasından (Ek 1), parkın haritaları ve fotoğrafları gösterilerek yapılan uzman anket çalışmasından (Ek 2) oluşmaktadır. Bu çalışmada, etrafta ikamet eden bireyler tarafından bu parkın tercih edilmeme sebepleri irdelenmektedir. Örnekleme ise, Kelebek Su Parkı etrafındaki konutlarda ikamet eden bireyler oluşturmaktadır.

Şekil 3.9: Örneklem alanı haritası

Öncelikle örneklem alanı içerisinde yer alan binaların yöneticilerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Daha sonra ise, ulaşılan bina yöneticilerine çalışma hakkında bilgi verilmiş ve çalışma gönüllülük esasına dayandığından dolayı çalışmaya katılıp katılmama konusunda fikirleri sorulmuştur. Bu doğrultuda çalışmaya gönüllü olarak katılacakların ikamet ettiği bina sayısı altı adet olarak belirlenmiştir.

Şekil 3.10: Çalışmaya katılan bina konumları

Yöneticiler, kendilerine gönderilen çevrimiçi anketi, bilgilendirme mesajı ile birlikte tüm bina sakinlerine iletmiştir. Bina sakinlerinden de isteyenlerin bu çalışmaya katılıp, anketi yanıtlaması beklenmektedir. Bilgilendirme mesajında, bu çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı, istendiği zaman vazgeçilebildiği ve ayrıca araştırmada yer alan bilgiler, bilgilerin elde edildiği kişinin ismi ve adresi ile birlikte çalışmada yer almadığından ötürü, araştırmada kişilik hakları ve özel bilgilerin korunmakta olduğu yer almaktadır. Bilgilendirme mesajının sonunda ise, eğer mümkün ise bu anketin o evde yaşayan 18 yaş üstü tüm bireyler ile paylaşılması yönünde rica bulunmaktadır. Bu çalışmaya toplam 62 kişi katılmıştır.

Analiz aşamasında yararlanılan diğer bir yöntem ise; parkın fotoğrafları ve haritaları ile uzman görüşlerine başvurmaktır. Görüşlerine başvurulmuş uzmanlar, mimar ve peyzaj mimarlarından oluşmaktadır. Kendilerine öncelikli olarak Kelebek Su Parkı'nı bilip bilmedikleri sorulmuştur, eğer bilmiyorlarsa, fotoğraflar ve haritalar ile alanın tasarımı ile ilgili görüşlerine başvurulmuştur. Bu çalışmaya toplam 16 kişi katılmıştır.

Çalışmada elde edilen sonuçlar, yüzde ve frekans analizi kullanılarak değerlendirilmekte ve araştırma alanında yapılan gözlem ile elde edilen fotoğraflar ve haritalar ile birlikte

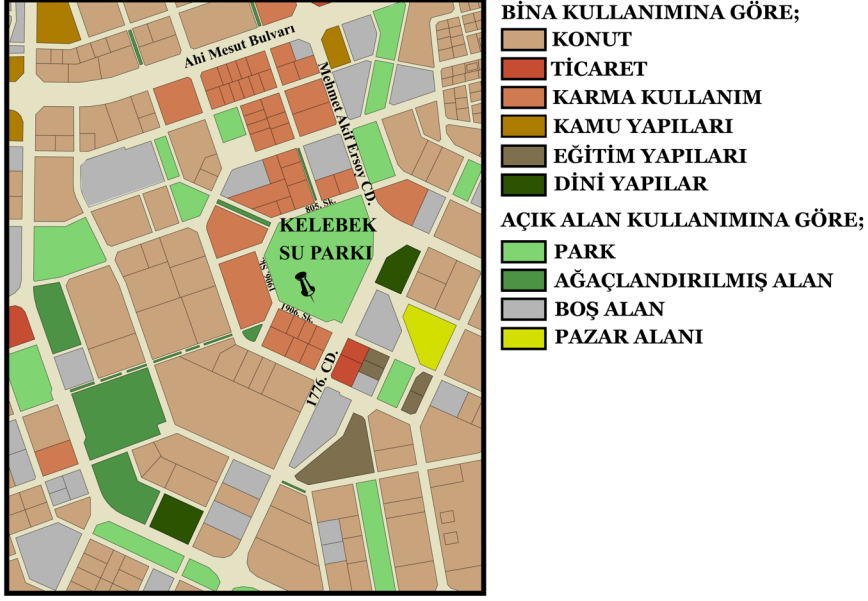

yorumlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışma sonunda, çalışma alanına ilişkin empatik tasarım nerileri oluşturulmaktadır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Çalışma Alanının Mevcut Durumu

MEVCUT KULLANIM ANALİZİ

Şekil 4.1: Kelebek Su Parkı çevresinin mevcut kullanım analizi

Merkezi konuma sahip Kelebek Su Parkı'nın etrafındaki yapılaşmanın ticari + konut olduğu görülmektedir. Alt katlarında ticari dükkânlar bulunan yapıların, üst katlarında konutlar bulunmaktadır. Buna dayanarak, Kelebek Su Parkı etrafındaki yapıların karma kullanıma sahip olduğu söylenebilmektedir. Karma kullanım olmasının en önemli sebebi, parkın bulunduğu konumdur. Park, Bağlıca Mahallesi'nden gelen Zirve Caddesi'nin devamı olan 1776. Cadde ve Etimesgut Bulvarı'ndan gelen Ahi Mesut Bulvarı'na uzanan Mehmet Akif Ersoy Caddesi'nin kesişiminde yer almaktadır. Ticari olarak hareketli bölge olan parkın etrafında; pazar yeri, okullar, cami ve parklarda bulunmaktadır. Bu doğrultuda parkın kullanıcı sayısının da fazla olması beklenmektedir. Fakat parkın beklenenin altında sayıda kullanıcı tarafından ziyaret edildiği fark edilmektedir. Buna dayanarak, parkın çevresi ile kurduğu bağın oldukça zayıf olduğu söylenebilmektedir.

Şekil 4.2: Çalışma alanına girişlerin plan üzerinde gösterimi

Şekil 4.3: Çalışma alanına girişlerin fotoğraf üzerinde gösterimi

Kelebek Su Parkı'na giriş, üç farklı bölümden merdiven ile sağlanmaktadır. Ana cadde üzerindeki girişte merdivenlerden çıkılarak, sokak kısmında kalan girişte ise merdivenlerden inerek parka ulaşılmaktadır. Parka giriş sağlanmayan bölümlerde ise, duvarlar yer almaktadır. Park içerisindeki bu duvarlar, bitkiler ile kamufle edilerek tasarıma katılmaktadır.

Şekil 4.4: Park içindeki aktivite alanlarının plan üzerinde gösterimi

Şekil 4.5: Park içindeki aktivite alanlarının fotoğraf üzerinde gösterimi

Park içerisinde iki bölümden oluşan çocuk oyun alanı, dinlenmek için banklar ve çardaklar, spor aktiviteleri için halı saha, basketbol sahası, yetişkin spor alanı ve mini golf sahası, kahve içmek ve sosyalleşmek için bir kafeterya bulunmaktadır. Park içerisinde parkın etrafını çevreleyen yol haricinde spor amaçlı yürüyüş yolu bulunmamaktadır.

Şekil 4.6: Park içindeki köprü geçişlerinin plan üzerinde gösterimi

Şekil 4.7: Park içindeki bazı köprü geçişleri ve su alanının fotoğraf üzerinde gösterimi

Kelebek Su Parkı'nın parselin tamamı kullanılarak tasarlandığı görülmektedir. Yedigen şekle sahip parkın içinde, üçgen, dörtgen ve beşgen şekillerde tasarlanmış adacıklar ve geriye kalan alanda ise su yoğunluklu tasarım göze çarpmaktadır. Her adacık tasarım ve fonksiyon açısından bir diğerinden farklılaşmaktadır. Farklı fonksiyonlara sahip bu küçük adacıklar birbirlerine köprüler ile bağlanmaktadır. Tasarımdaki köprüler ile farklılıklar arasında geçiş sağlanarak bütünlük sağlanmaktadır.

Şekil 4.8: Kelebek Su Parkı kullanılmayan alanların plan üzerinde gösterimi

Şekil 4.9: Kelebek Su Parkı kullanılmayan alanların fotoğraf üzerinde gösterimi

Kelebek Su Parkı'nda kullanım alanlarının değişen koşullara uyum sağlayabilecek nitelikte olmadığı görülmektedir. Park içerisinde zaman içerisinde kullanımı olmayan veya biten bölümler, şu anda işlevsiz kalmaktadır. Bunlardan biri mini golf sahası olarak tasarlanan adacıktır. Kullanıcılar tarafından beklenen ilgili görmeyen mini golf adası şu anda hiçbir şekilde kullanıma katılamamaktadır. Park içinde yer alan tavşan adasında da aynı durum görülmektedir. Park yeni açıldığı zamanlarda tavşanların bulunduğu adada süreklilik

sağlanamadığından ötürü, şu anda o adacık da işlevsiz kalmakta ve kullanıma dâhil olamamaktadır.

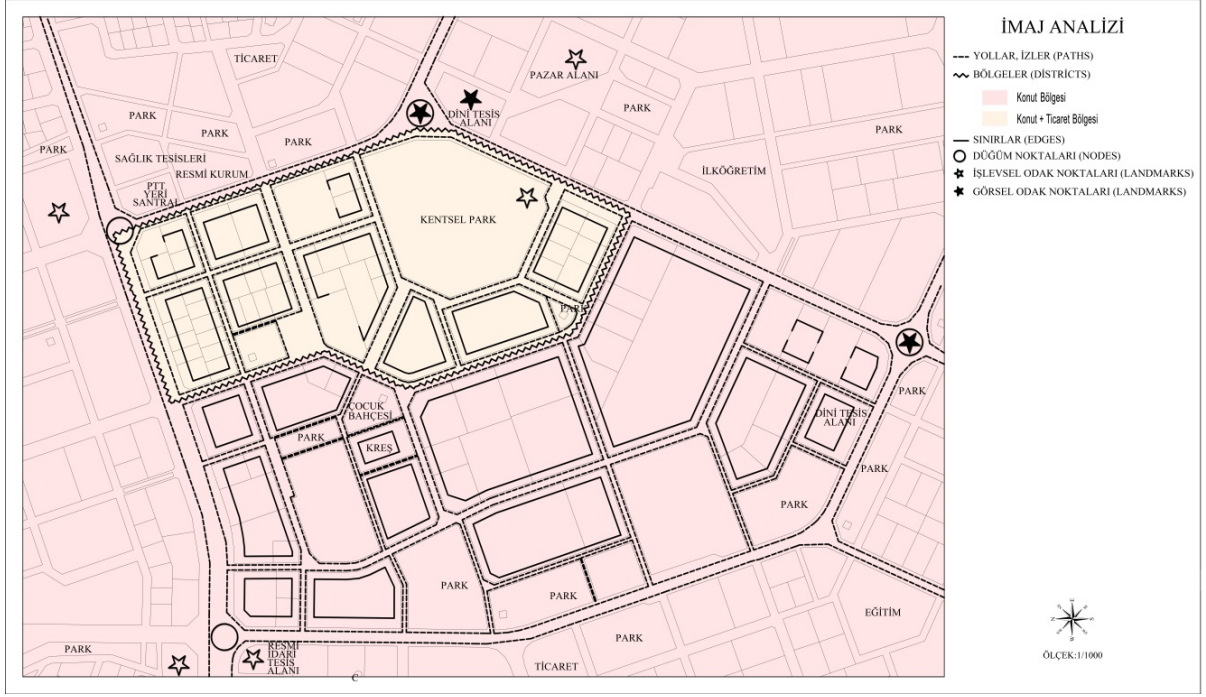

Şekil 4.10: 2022 yılı Kelebek Su Parkı gece görüntüsü

Kelebek Su Parkı'nın havuz arıtma sisteminde bazı problemler olduğundan ötürü, havuz bir süredir boş şekilde kullanılmaktadır. Su ile doldurulduğu zaman ise, kısa sürede havuz pislenmekte ve park kullanıcısı havuzun kötü görüntü ve kokusuna maruz kalmaktadır. Havuz arıtma sistemi sağlıklı çalışmadığından ötürü temizlik, havuz suyu boşaltılıp daha sonra tekrar temiz su doldurularak gerçekleştirilmektedir. Bu durum ciddi bir su israfına yol açmaktadır.

4.2. Çalışma Alanının Kentsel Tasarım Açısından İrdelenmesi

Çalışma alanının kentsel tasarım açısından irdelenmesi için yakın çevrede ikamet eden insanlar ile yapılan anket çalışmaları, yerinde yapılan gözlemler, fotoğraflar, haritalar ve konuyla ilgili yapılan literatür çalışmaları kullanılmaktadır. Öncelikle parkın etrafı ile olan ilişkisini daha iyi anlamak için alanın Kevin Lynch'in imaj analizinden yola çıkarak Şekil 4.11 hazırlanmıştır (Kevin Lynch, 2015).

Şekil 4.11: Kelebek Su Parkı çevresi imaj analizi

İmaj analizi için, ilk önce çalışma alanı etrafında yer alan yollar belirlenmekte, daha sonra ise, yollar içerisinde kalan bölgeler sınıflandırılmaktadır. Çalışma alanı içerisinde, konut ve konut + ticaret bölgeleri olarak iki tip bölge yer almaktadır. Alandaki konut bölgeleri, bir veya daha çok apartmandan oluşan kendilerine ait bahçeleri bulunan site yapıları olarak görülmektedir. Konut + ticaret bölgelerinde ise yapıların zemin katlarında dükkânlar, üst katlarında ise konutlar yer almaktadır.

Çalışma alanı etrafında dört tane düğüm noktası yer almaktadır. Bunlar; özellikle sabah ve akşam saatlerinde araç ve yaya trafiğinin çok yoğun olduğu kavşaklardır. İmaj analizinde odak noktaları ise; işlevsel ve görsel olarak iki başlık altında toplanmaktadır. Etrafta ikamet eden insanların alışveriş için tercih ettiği Gimsa market, Ahi Mesut Mahallesi muhtarlığının da içerisinde yer aldığı Etimesgut Kent Konseyi, Etimesgut Belediyesi Halk Kütüphanesi, Kelebek Su Parkı'nın karşı tarafında yer alan pazar alanı ve Kelebek Su Parkı işlevsel odak noktalarını oluşturmaktadır. İki kavşakta yer alan saat kuleleri ve parkın karşısında yer alan cami ise görsel odak noktalarını oluşturmaktadır.

Yapılan imaj analizinden yola çıkarak, çalışma alanının etrafının oldukça hareketli olduğu söylenebilmektedir. Bu hareketliliğin, parkın kullanım yoğunluğunu olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Fakat yerinde yapılan gözlemler sonucunda, parkın kullanım yoğunluğunun beklentiyi karşılamadığı görülmektedir. Çalışma alanı etrafında ikamet eden

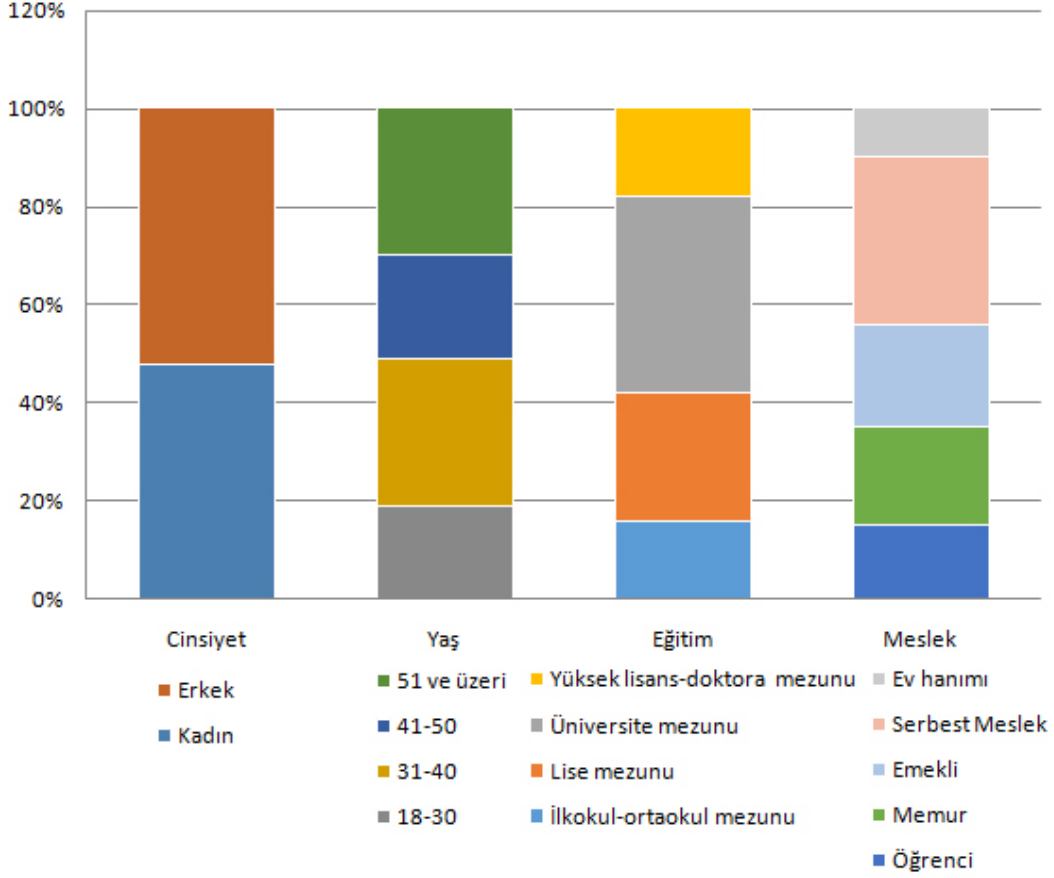

bireyler ile yapılan anket sonuçlarından da yararlanılarak, park kentsel tasarım açısından irdelenmektedir (Ek 1). Bu irdeleme, park yoğunluğunun neden beklentinin altında kaldığı ile ilgili cevaba ulaşmada yardımcı olmaktadır.

4.2.1. Kelebek Su Parkı Çevresinde Uygulanan Anket Çalışmasına Ait Bulgular

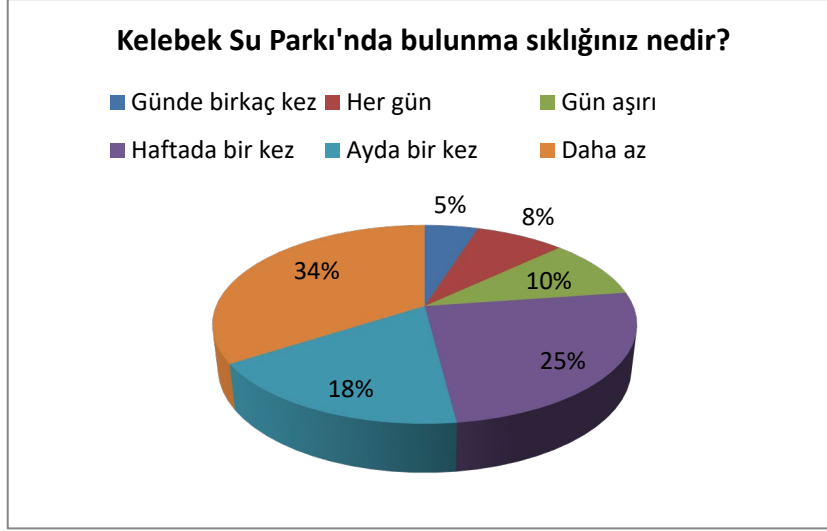
Anket çalışmasının ilk bölümünde ankete katılanların demografik özellikleri hakkında bilgi edinmeye yönelik sorular yer almaktadır. Anketin 2. bölümünde yer alan “Parkın Kentsel Mekân Kalite Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi” başlığı altındaki cevaplarla, çalışma alanının kentsel tasarımıyla ilgili etrafta ikamet eden bireylerin görüşleri ile ilgili bilgilere ulaşılmaktadır. Anketin 3. bölümünde yer alan “Parkın Empatik Tasarıma Göre Değerlendirilmesi” başlığı altındaki cevaplarla ise, çalışma alanının empatik tasarımıyla ilgili park çevresinde ikamet eden kişilerin görüşleri ile bilgiye ulaşılmaktadır. Anketin 3. bölümü “Çalışma Alanının Empatik Tasarım Açısından İrdelenmesi” başlığı altında değerlendirilmektedir.

Demografik Özellikler

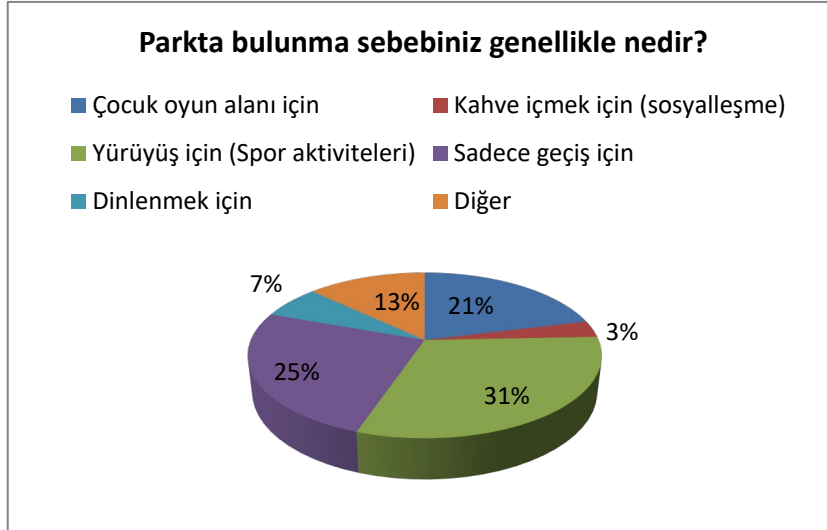
Şekil 4.12: Yerel halk anketi katılımcılarının demografik özellikleri

Yapılan anket çalışmasına toplam 62 kişi katılmakta olup, bunların 32'sini erkekler, kalan 30'unu ise kadınlar oluşturmaktadır. Katılan 62 kişinin çoğunluğunu 31-40 yaş arası ve 50 ve üzeri bireyler oluşturmaktadır. Kalan 12 kişi, 41-50 yaş arası; 11 kişi ise, 18-30 yaş arası bireylerdir. Eğitim durumuna bakıldığı zaman ise, ankete katılanların çoğunluğunu üniversite mezunu bireyler oluşturmaktadır. Lise mezunu bireyler ise, 16 kişi ile ankete katılanların %26'sını oluşturmaktadır. En düşük oranı ise %16 ise ilkokul-ortaokul mezunu bireyler oluşturmaktadır. Ankete katılanların mesleklerine bakıldığı zaman ise, çoğunluğu serbest mesleğe mensup bireyler oluşturmaktadır. 13 kişi ile emekli ve 12 kişi ile memur kesim ise serbest meslekten sonra en çok ankete katılan kesimdir. Ev hanımları bu ankete en az katılım sağlayan kesim olmaktadır.

Şekil 4.13: Yerel halk anketi katılımcılarının Kelebek Su Parkı'nda bulunma sıklığı

Ankete katılanların %34'ü Kelebek Su Parkı'nda ayda bir seferden daha az bulunduğunu söylemektedir. %25'lik kesim haftada bir kez, %18'lik kesim ise ayda bir kez Kelebek Su Parkı'nda bulunduğunu anket çalışmasında belirtmektedir. Yapılan anket çalışmasına göre, ankete katılanların çoğunluğunun Kelebek Su Parkı'nı yoğun bir şekilde kullanmadığı görülmektedir.

Şekil 4.14: Yerel halk anketi katılımcılarının parkta bulunma sebepleri

Ankete katılan bireylerin %31'nin spor aktiviteleri için parkı kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. %25'i sadece geçiş için, %21'i ise çocuk oyun alanı için parkta bulunduğunu belirtmektedir. Sadece %3'lük bir kısım parkın içinde bulunan kafeye gitmeyi öncelikli bulunma sebebi olarak göstermektedir. Buradan anlaşıldığı kadarıyla parkın içerisindeki kafeterya, parkın etrafında ikamet eden bireylere hitap etmemektedir.

Şekil 4.15: Yerel halk anketi katılımcılarının parkta bulunma amaçları

Ankete katılanların çoğunluğu parkı farklı şekillerde kullandığını belirtmektedir. %44'ü ise park içerisinde bulunma sebebinin hep aynı olduğunu söylemektedir.

Şekil 4.16: Yerel halk anketine göre parkta yapılan aktivite sayısının yeterliliği

Bunun yanı sıra ankete katılanların %63'lük kısmı park içerisinde yapılan aktivitelerin sayısını da yeterli bulmamaktadır. Bundan dolayıdır ki, ankete katılanların çoğunluğu, yürüyüş ve geçiş için parkta bulunmayı tercih etmekte ve diğer aktiviteler için parkı tercih etmemektedir.

Şekil 4.17: Yerel halk anketine göre parktaki yön bulma kolaylığı

Ankete katılanların %51'lik kısmı park içerisinde yön bulma konusunda sıkıntı yaşadığını belirtmektedir. Kalan %49'luk kısım ise, park içerisinde yön bulma konusunda hiç sıkıntı yaşamadığını ifade etmektedir.

Şekil 4.18: Yerel halk anketine göre park tasarımının görselliği

Ankete katılanların yarısından fazlası parkın tasarımının görselliğini estetik olmadığını düşünmektedir. %26'lık kısım kararsız olarak yer alırken, %22'lik kısım ise park tasarımının görselliğini estetik bulmaktadır. Cevaplar içerisinde yer alan oldukça estetik şıkkı ise kimse tarafından işaretlenmediği görülmektedir.

Şekil 4.19: Yerel halk anketine göre park tasarımının görselliği

Anket sonuçlarına göre, çalışma alanında kullanıcıların en çok kullandığı duyu görme olduğu görülmektedir. Ankete katılanların %3'lük kısmı duyma, %3'lük diğer kısmı koklama ve %3'lük diğer kısmı tatma duyusunun park içerisinde en çok kullandığı duyu olduğunu ifade etmektedir.

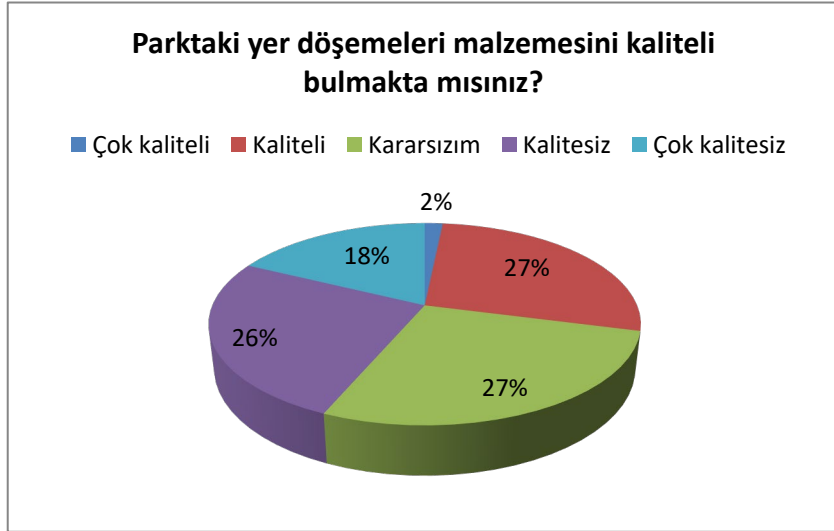
Şekil 4.20: Yerel halk anketine göre parkta en az kullanılan duyular

Anket sonuçlarına göre, çalışma alanında kullanıcıların en az kullandığı duyu tatma olduğu görülmektedir. Ankete katılanların %27'lik kısmı dokunma, %18'lik kısmı koklama ve %10'luk diğer kısmı görme duyusunun park içerisinde en az kullandığı duyu olduğunu ifade etmektedir.

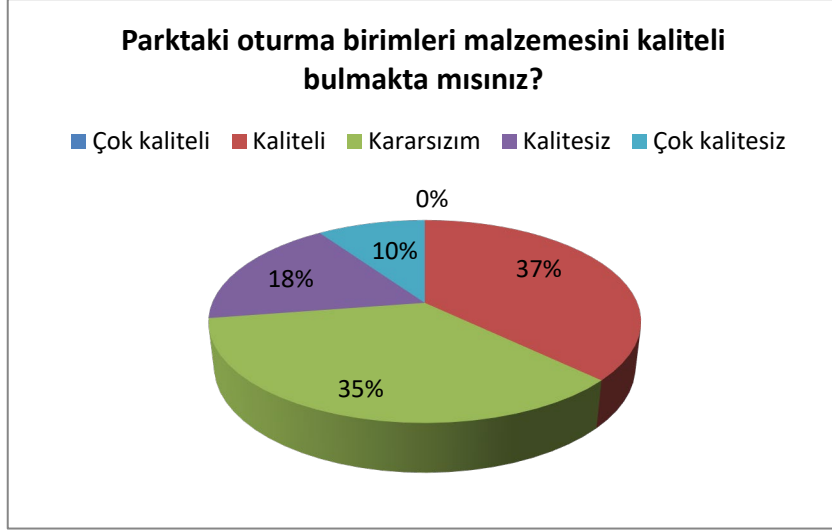
Şekil 4.21: Yerel halk anketine göre kullanıcının parkta kendini ait hissettiği alanlar

Anket sonuçlarına göre, ankete katılanların %95'nin park içerisinde kendisini ait hissettiği bir alan bulunmamaktadır. Sadece ankete katılanların %5'i, parkta kendilerini ait hissettikleri bir alan olduğunu belirtmektedir.

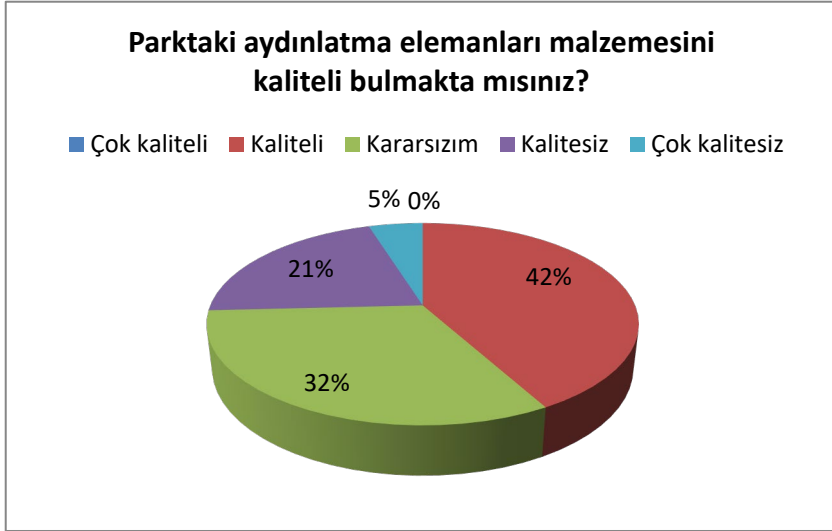
Şekil 4.22: Yerel halk anketine göre parktaki yer döşemelerinin kalitesi

Anket çalışmasına katılan park etrafında ikamet eden bireylerin, parkta kullanılan yer döşeme malzemeleri hakkında net bir görüşe sahip olmadığı görülmektedir. %27 yer döşemesinin kalitesi konusunda kararsız kalırken, % 27'de kullanılan yer döşemesini kaliteli bulmaktadır. Diğer taraftan %26'lık kesim ise; yer döşemesini kalitesiz olduğunu düşünmektedir. Ankete katılanların %2'si ise yer döşeme malzemesinin çok kaliteli olduğunu, %18'si ise çok kalitesiz olduğunu belirtmektedir.

Şekil 4.23: Yerel halk anketine göre parktaki oturma birimlerinin kalitesi

Parktaki oturma birimleri malzemesi ise; ankete katılanların %37'ine göre kaliteli bulunmaktadır. %35'i ise bu konuda kararsız kalmakta, % 18'i kalitesiz ve %10'u çok kalitesiz bulmaktadır. Çoğunluğa göre, parktaki oturma birimleri malzemesi kalitelidir.

Şekil 4.24: Yerel halk anketine göre parktaki aydınlatma elemanlarının kalitesi

Anket çalışmasına katılanların % 42'si, parktaki aydınlatma elemanları malzemesini kaliteli bulmaktadır. %32'lik kısım ise, bu konuda net bir görüşe sahip olmamakla birlikte, %21'lik kısım kalitesiz ve % 5'lik kısım ise çok kalitesiz olduğunu düşünmektedir. Bu duruma dayanarak, parktaki aydınlatma elemanlarının ankete katılanlara göre kaliteli olarak görüldüğü söylenebilmektedir.

4.3. Çalışma Alanının Empatik Tasarım Açısından İrdelenmesi

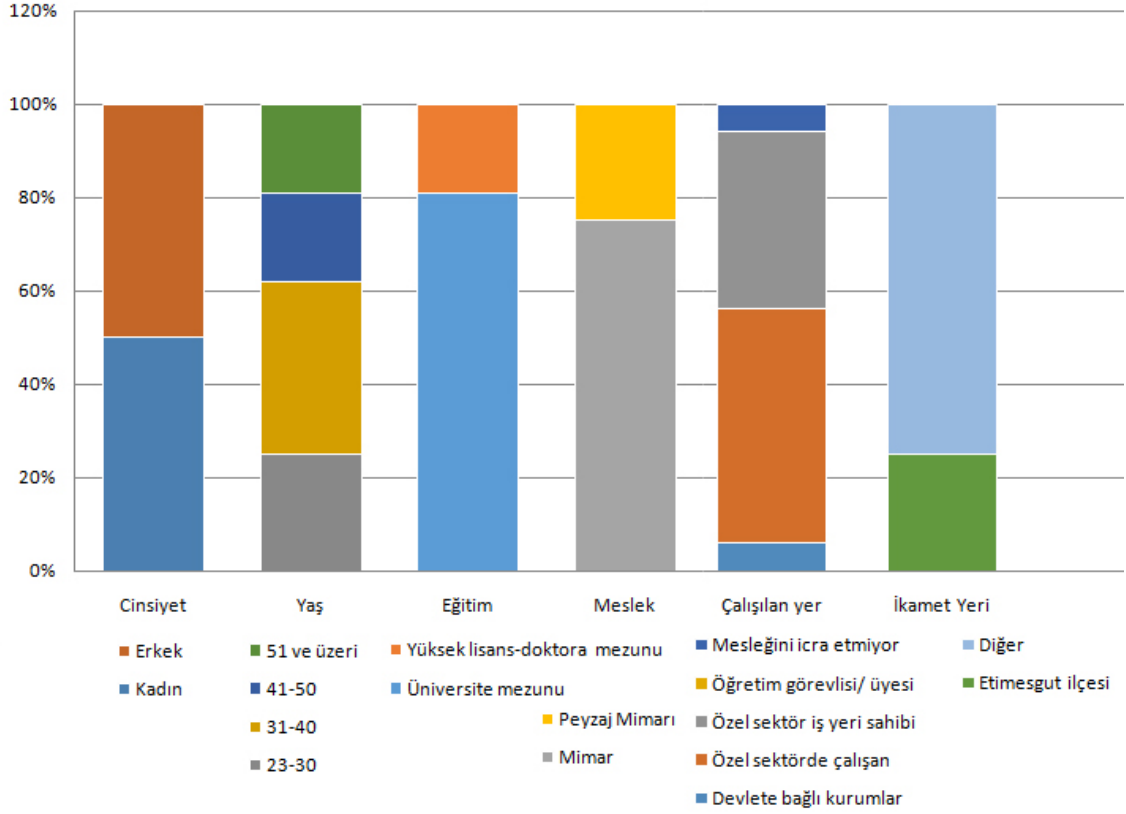
Çalışma alanının empatik tasarım açısından irdelenmesi için yakın çevrede ikamet eden insanlar ile yapılan anket çalışmaları (Ek 1), fotoğraflar yardımı ile alınan uzman görüşleri (Ek 2), yerinde yapılan gözlemler, fotoğraflar, haritalar ve konuyla ilgili yapılan literatür çalışmaları kullanılmaktadır.

4.3.1. Uzman Anket Çalışmasına ve Kelebek Su Parkı Çevresinde Uygulanan Anket Çalışmasına Ait Bulgular

Etrafta ikamet eden bireyler ile yapılan anket çalışması 3 bölümden oluşmaktadır. Ankete katılanların demografik özellikleri ile ilgili olan ilk bölümü ve parkın kentsel tasarım açısından değerlendirilmesi ile ilgili 2. bölümü, “Çalışma Alanının Kentsel Tasarım Açısından İrdelenmesi” başlığı altında yorumlanmaktadır. Anket çalışmasının 3. bölümünde yer alan “Parkın Empatik Tasarıma Göre Değerlendirilmesi” başlığı altındaki cevaplar, ankete katılanların çalışma alanının empatik tasarım ile ilgili görüşleri hakkında bilgi vermektedir.

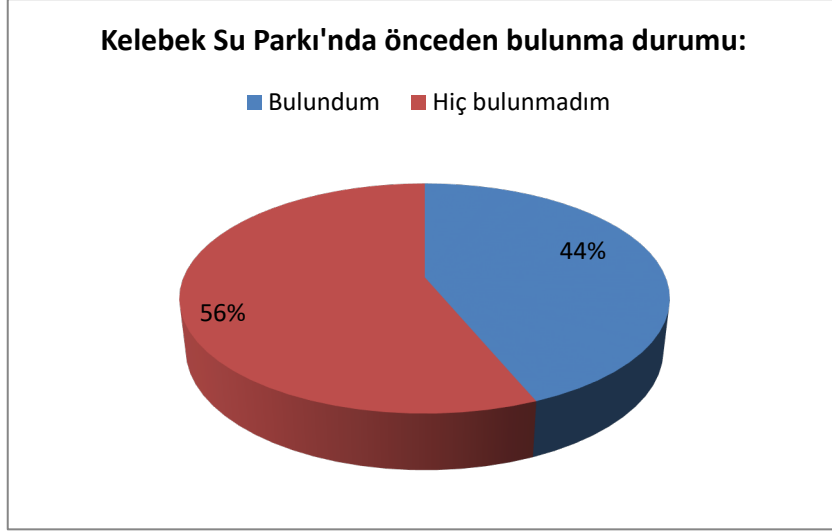
Uzman anket çalışmasının ilk bölümünde ankete katılanların demografik özellikleri hakkında bilgi edinmeye yönelik sorular yer almaktadır. Anketin 2. bölümünde ise parkın empatik tasarıma göre değerlendirilmesine yönelik sorular bulunmaktadır. Burada bulunan her sorunun üst kısmında soru ile alakalı park görseli yer almaktadır. Anket katılımcısı parkta daha önce bulunmamış olsa bile, fotoğraflar yardımı ile yorumda bulunabilmektedir. Bu bölümde amaç, uzman kişilerin çalışma alanı hakkındaki empatik tasarım ile ilgili görüşlerine ulaşmaktır. Anket cevapları, empatik tasarım süreci ve yerel halk anketi 3. bölüm cevapları ile birlikte ele alınarak yorumlanmaktadır.

Demografik Özellikler

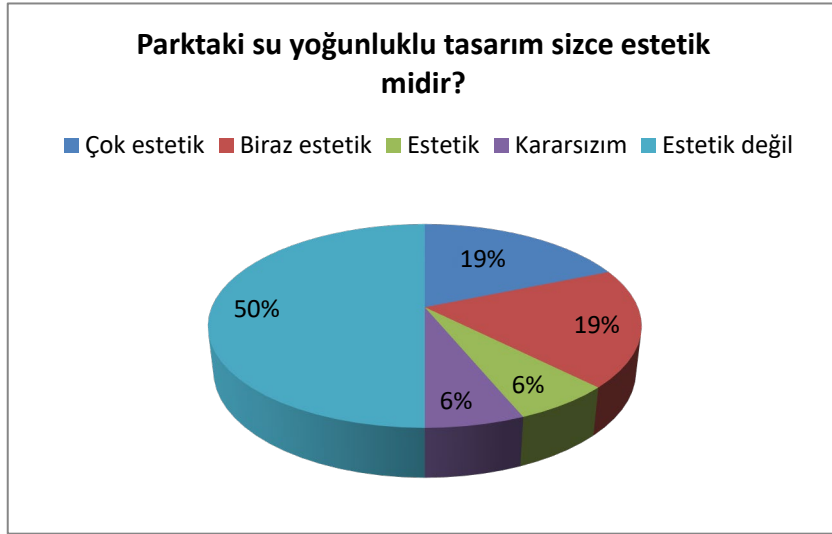
Şekil 4.25: Uzman anketindeki katılımcıların demografik özellikleri

Yapılan uzman anket çalışmasına toplam 16 kişi katılmakta olup, bunların 8'ini erkekler, diğer 8'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Bu anket çalışmasına katılanların çoğunluğunu 31-40 yaş arası bireyler oluşturmaktadır. Ankete katılanların % 25'ini 23-30 yaş arası bireyler, geri kalan kısımları ise 41-50 ve 50 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Uzman anket çalışmasına katılanların çoğunluğunun üniversite mezunu bireyler olduğu görülmektedir. Geri kalan %19'u ise, yüksek lisans-doktora mezunu katılımcılardan oluşmaktadır. Uzman anket çalışmasına katılanların çoğunluğunu 12 kişi ile mimar bireyler oluşturmaktadır. Katılanlardan 4'ünün ise, peyzaj mimarı mesleğine mensup bireyler olduğu görülmektedir. Diğer taraftan katılanların %50'si özel sektörde çalışmaktadır. Kalanların %38'inin özel sektörde iş yeri bulunmakta olduğu, %6'sının ise mesleğini icra etmediği görülmektedir. Geri kalan %6'lık kısım ise, devlete bağlı kurumlarda mesleğini icra etmektedir. Bu anket çalışmasında yer alan uzmanların sadece %25'lik kısmı Kelebek Su Parkı'nın yer aldığı Etimesgut ilçesinde ikamet etmektedir.

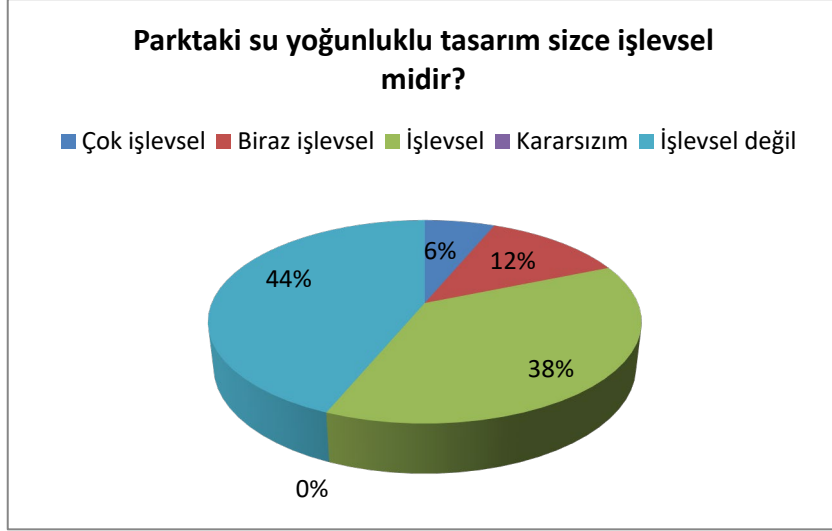
Şekil 4.26: Uzman anketindeki katılımcılarının Kelebek Su Parkı'nda önceden bulunma durumu

Uzman anket çalışmasına katılanların %56'sı Kelebek Su Parkı'nda daha önceden hiç bulunmamışken, %44'ü daha önceden Kelebek Su Parkı'nda en az bir kez bulunduğunu belirtmektedir.

Şekil 4.27: Uzman anketine göre su yoğunluklu tasarımın estetik olma durumu

Uzman görüşlerine göre, su yoğunluklu tasarımdan oluşan Kelebek Su Parkı estetik değildir. Uzman anket sonuçlarına göre, %19'lık kısım çok estetik, diğer %19'lık kısım biraz estetik bulmaktadır. Ankete katılanların %6'sı bu konuda net bir görüşe sahip değilken, %6'lık diğer kısım ise parkın su yoğunluklu tasarımının sadece estetik olduğunu düşünmektedir.

Şekil 4.28: Uzman anketine göre su yoğunluklu tasarımın işlevsel olma durumu

Uzmanlar ile yapılan ankete göre, parktaki su yoğunluklu tasarım %44'lük oranla işlevsel bulunmamaktadır. Ankete katılanların %38'i parkın tasarımını işlevsel bulurken, %12'i biraz işlevsel, %6'sı ise çok işlevsel bulmaktadır. Buna göre, parkın sahip olduğu su yoğunluklu tasarımının uzmanlar tarafından işlevsel olarak görüldüğü söylenebilmektedir.

Şekil 4.29: Yerel halk anketine göre su yoğunluklu tasarımdan memnuniyet durumu

Uzman anket çalışmasına katılanların görüşlerine göre, parkın su yoğunluklu tasarımını estetik olmamasına rağmen, işlevsel olarak görülmektedir. Empatik tasarımda önemli yer tutan kullanıcılara yapılan anket sonuçlarına göre ise, katılanların % 47'lik kısmının parktaki su yoğunluklu tasarımdan hiç memnun olmadığı görülmektedir. Ankete katılanların %27'si bu durumdan sadece memnun değilim derken, sadece %3'lük kesim

çok memnunun şikkını işaretlemektedir. Ankete katılanların %5'i ise; bu konuda net bir karara sahip olmadığını belirtmektedir.

Şekil 4.30: Uzman anketine göre su yüzeyleri hakkında görüşler

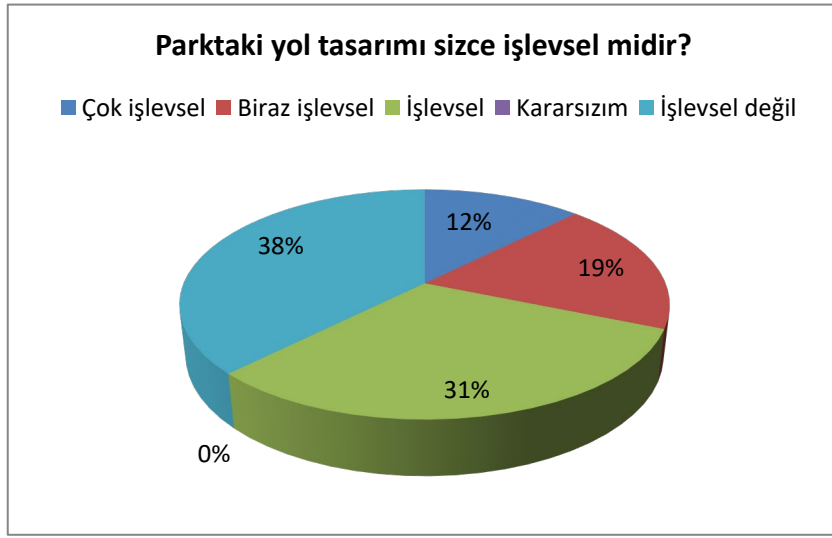
Uzman anket sonucuna göre, parktaki su yüzeyleri %38'lik bir oranla yeterli bulunmaktadır. Ankete katılanların %31'i su yüzeylerinin çok azaltılması gerektiğini, %13'ü ise biraz azaltılması gerektiğini belirtmektedir.

Şekil 4.31: Yerel halk anketine göre su yüzeyleri hakkında görüşler

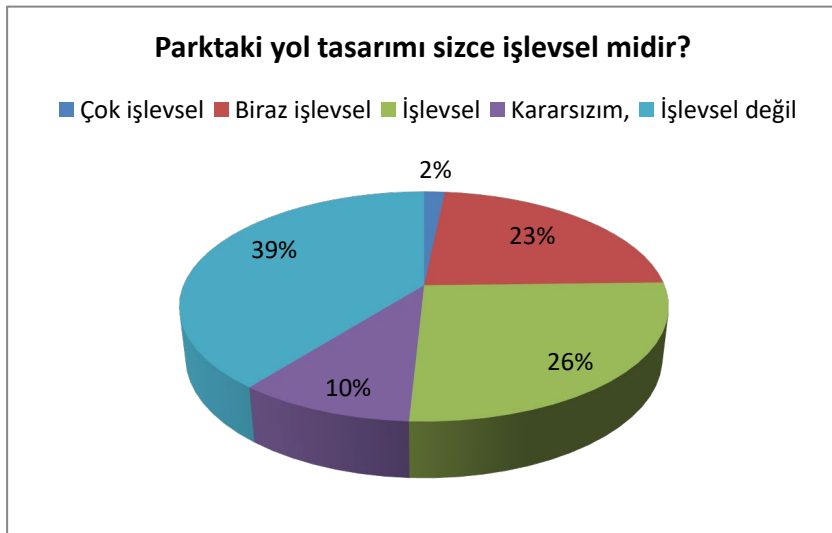
Uzman anketine göre azaltılması gereken parktaki su yüzeylerinin, yerel halk anketinde de sorulduğunda da benzer şekilde sonuçlandığı görülmektedir. Ankete dahil olan park etrafında ikamet eden bireylerin %39'u parktaki su oranının biraz azaltılmasını, %19'u ise çok azaltılması gerektiğini belirtmektedir. Ankete katılanların %13'üne göre ise biraz

arttırılmalı, %22'sine göre ise çok arttırılmalıdır. %8'lik kısım ise, bu konuda net bir karara sahip olmadığını belirtmektedir.

Şekil 4.32: Uzman anketine göre yol tasarımının işlevselliği

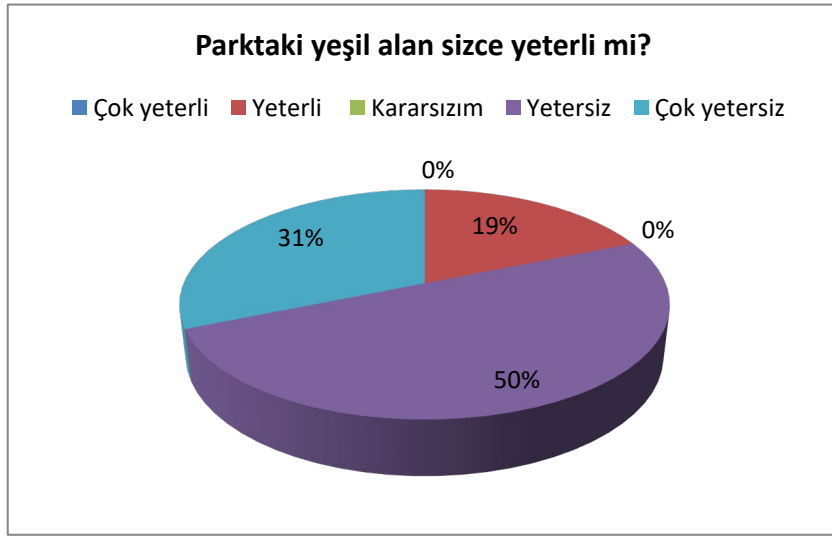
Uzman anket çalışmasına katılanların %38'i parktaki yol tasarımını işlevsel olmadığını belirtmektedir. Parktaki yol tasarımını, katılanların %31'i işlevsel, %19'u biraz işlevsel ve %12'si ise çok işlevsel bulmaktadır. Uzman görüşlerine göre parktaki yol tasarımının işlevsel olduğu fikrine ulaşılabilmektedir.

Şekil 4.33: Yerel halk anketine göre yol tasarımının işlevselliği

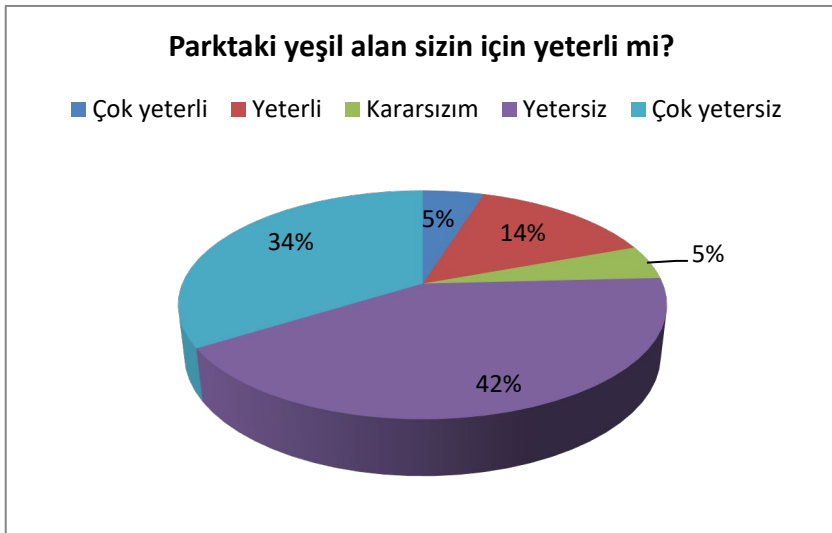
Uzman görüşlerine göre işlevsel olarak görülen parktaki yol tasarımı, park etrafında ikamet eden bireylere göre de işlevsel olarak görülmektedir. Ankete katılanların %2'si çok işlevsel, %26'sı ise işlevsel ve %23'ü ise biraz işlevsel olduğunu düşünmektedir. Anket

sonucunda, %39'luk kısmın parktaki yol tasarımının işlevsel olmadığını düşünürken, %10'luk kısmın ise bu konu hakkında kararsız kaldığı görülmektedir.

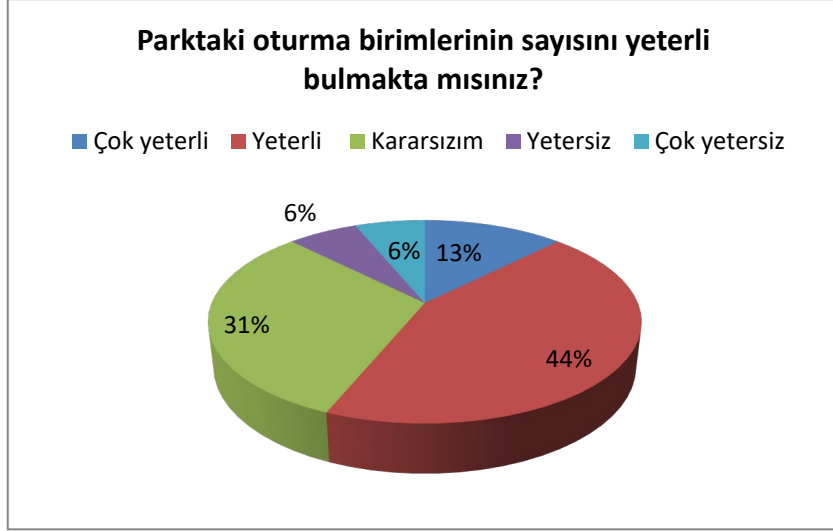
Şekil 4.34: Uzman anketine göre yeşil alan yeterliliği

Uzman görüşlerine göre, Kelebek Su Parkı'ndaki yeşil alan yetersiz görülmektedir. Ankete katılanların %50'si yetersiz, %31'i ise çok yetersiz olduğunu düşünmektedir. Ankete katılanların sadece %19'u parktaki yeşil alanların yeterli olduğunu düşünmektedir.

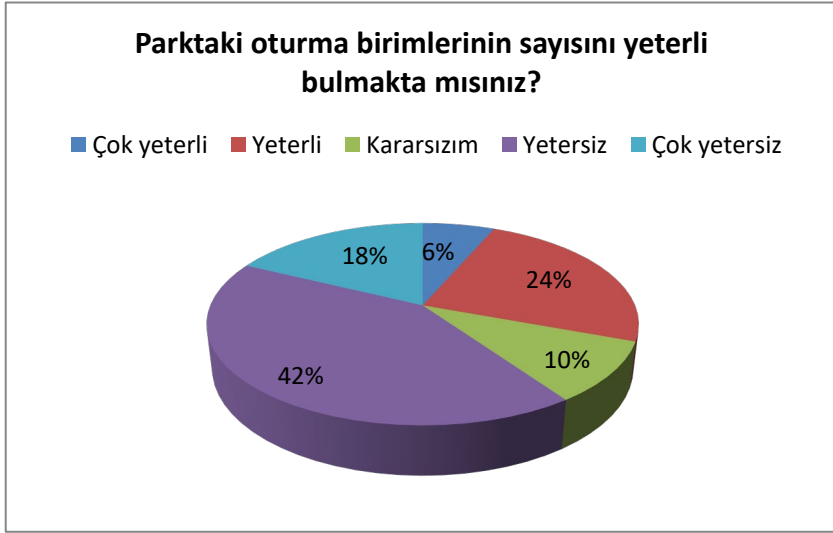
Şekil 4.35: Yerel halk anketine göre yeşil alan yeterliliği

Yerel halk anketinin de uzman anket sonuçları ile benzer şekilde sonuçlandığı görülmektedir. Ankete katılanların %42'si parktaki yeşil alanı yetersiz, %34'ü ise çok yetersiz bulmaktadır. %5'i kararsız kalırken, ankete katılanların %14'ü yeşil alanı yeterli, %5'i ise çok yeterli bulmaktadır.

Şekil 4.36: Uzman anketine göre oturma birimlerinin sayısının yeterliliği

Uzman anket sonuçlarına göre, parktaki oturma birimlerinin sayısı yeterli bulunmaktadır. Ankete katılanların %31'i kararsız kalırken, %6'sı yetersiz ve diğer %6'sı çok yetersiz bulmaktadır.

Şekil 4.37: Yerel halk anketine göre oturma birimlerinin sayısının yeterliliği

Uzman anket çalışmasında yeterli bulunan parktaki oturma birimi sayısı, park etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan ankete göre yetersiz bulunmaktadır. Yerel halk anket sonucuna göre, %42'lik kısım parktaki oturma birimlerinin sayısını yetersiz, %18'lik kısım çok yetersiz bulmaktadır. Ankete katılanların %24'ü ise oturma birimlerinin sayısını yeterli, %6'sı ise çok yeterli bulmaktadır.

Şekil 4.38: Uzman anketine göre aydınlatma elemanları sayısının yeterliliği

Uzman görüşlerine göre, parktaki aydınlatma elemanı sayısı yetersiz gelmektedir. Anket sonuçlarına göre, katılanların %44'ü yetersiz ve %6'sı çok aydınlatma elemanı sayısını çok yetersiz bulmaktadır. %31'lik kısım yeterli olduğunu düşünürken, %19'luk kısmın bu konu hakkında net bir görüşe sahip olmadığı görülmektedir.

Şekil 4.39: Yerel halk anketine göre aydınlatma elemanları sayısının yeterliliği

Uzman görüşlerine göre yetersiz olan aydınlatma elemanı sayısı, Kelebek Su Parkı etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan ankete göre yeterli bulunmaktadır. Ankete katılanların %58'lik kısmı yeterli, %2'lik kısmı ise çok yeterli bulmaktadır. Katılımcıların %18'i ise parkta yer alan aydınlatma eleman sayısını yetersiz ve %8'i ise çok yetersiz bulmaktadır. %18'lik kısmın ise bu konuda net bir görüşü bulunmadığı görülmektedir.

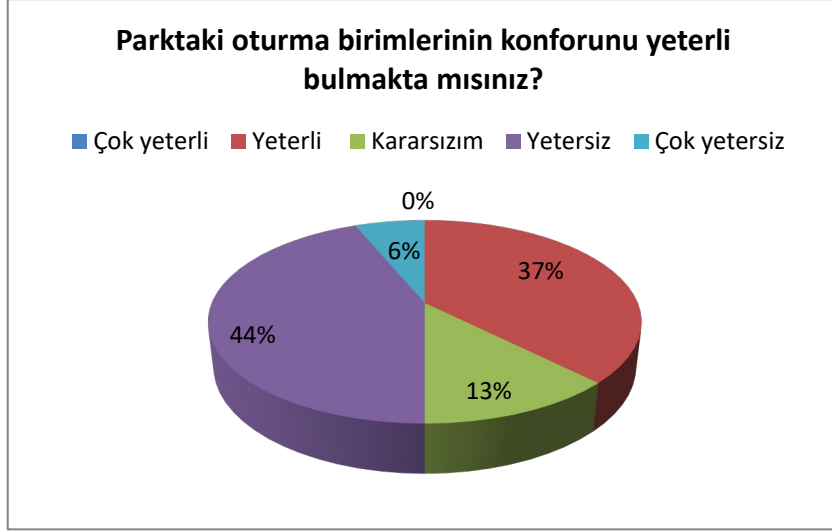
Şekil 4.40: Uzman anketine göre çöp kutularının sayısının yeterliliği

Uzman anket çalışmasına katılan bireylerin %38'i parktaki çöp kutularının sayılarını yeterli, %31'i yetersiz ve %6'sı ise çok yeterli bulmaktadır. Katılımcıların %25'inin bu konuda kararsız kaldığı görülmektedir. Bu doğrultuda ankete katılan uzmanların parktaki çöp kutusu sayısı hakkında ortak bir fikir birliğine varamadıkları görülmektedir.

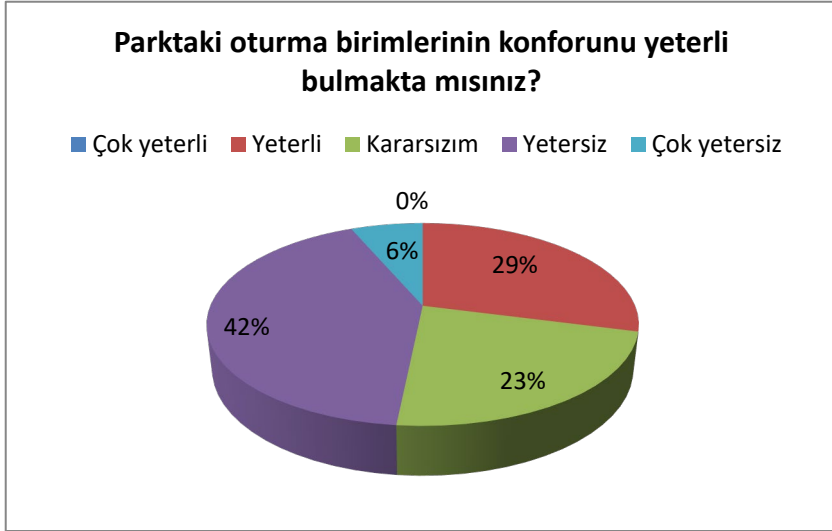
Şekil 4.41: Yerel halk anketine göre çöp kutularının sayısının yeterliliği

Uzman anket sonucuna benzer bir sonuçta yerel halk anketinde görülmektedir. Yerel halk anketine göre, katılanların %39'u parktaki çöp kutuları sayısını yeterli, %3'ü ise çok yeterli bulmaktadır. Katılımcıların %18'lik kısmı kararsız kalırken, %27'lik kısım parktaki çöp kutusu sayılarının yetersiz, %13'ü çok yetersiz olduğunu düşünmektedir.

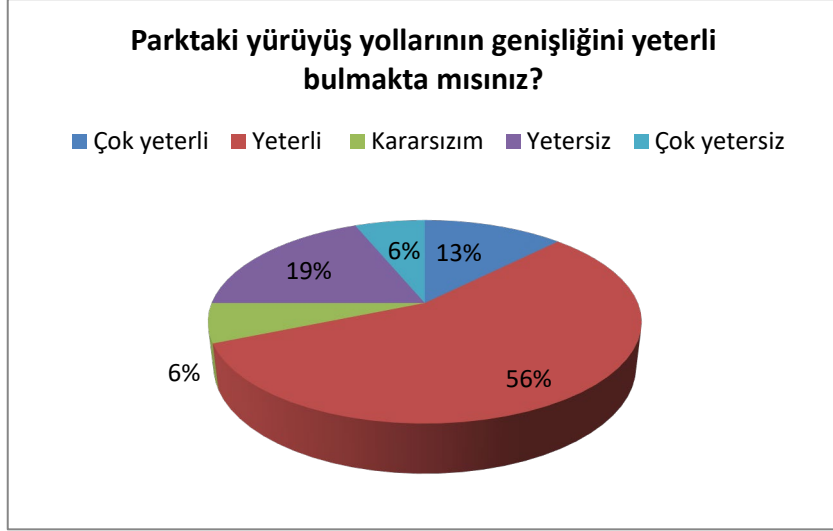
Şekil 4.42: Uzman anketine göre oturma birimlerinin konforu

Uzman görüşlerine göre, parktaki oturma birimlerinin konforu yetersiz olduğu görülmektedir. Ankete katılanların %44'ü yetersiz ve %6'sı çok yetersiz olduğunu düşünmektedir. %37'lik kısım oturma birimlerinin konforunun yeterli olduğunu savunurken, %13'lük kısım bu konuda bir fikir bildirmemektedir.

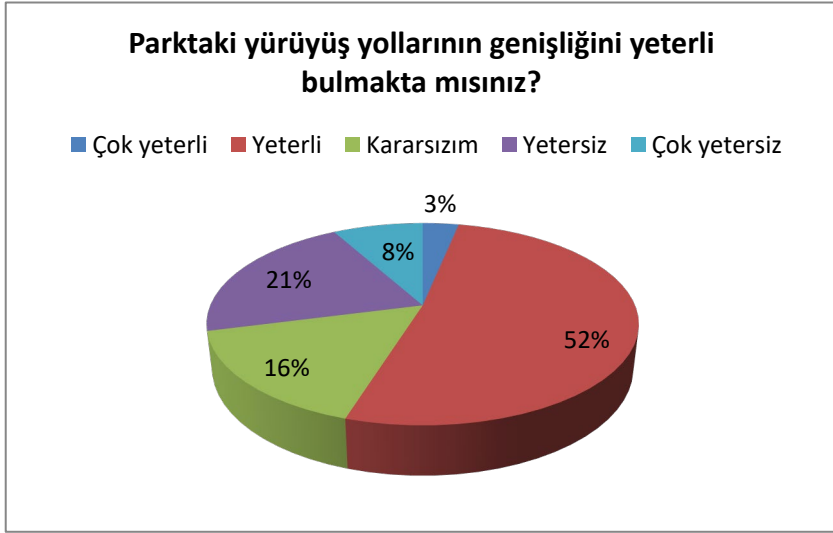
Şekil 4.43: Yerel halk anketine göre oturma birimlerinin konforu

Kelebek Su Parkı etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan anket sonucu da, uzman görüşleri ile örtüşmektedir. Yerel halk anket sonucuna göre de, parktaki oturma birimlerinin konforunun yetersiz olduğu söylenebilmektedir. Ankete katılanların çoğunluğu yetersiz olduğunu düşünürken, ankete katılanların %29'u oturma birimlerinin konforunu yeterli bulmaktadır. %23'lük kısmın ise bu konuda net bir görüşe sahip olmadığı görülmektedir.

Şekil 4.44: Uzman anketine göre yürüyüş yollarının genişliği

Ankete katılan uzmanların görüşlerine göre, parktaki yürüyüş yollarının genişliği yeterli gelmektedir. Katılımcıların %19'u yetersiz, %6'sı çok yetersiz bulurken, %6'sının bu konu hakkında kararsız kaldığı görülmektedir.

Şekil 4.45: Yerel halk anketine göre yürüyüş yollarının genişliği

Uzman anket sonucuna benzer bir sonuç, park etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan ankette de alınmaktadır. Yerel halk anketine katılanların %52'si parktaki yürüyüş yollarının genişliğini yeterli, %3'ü ise çok yeterli bulmaktadır. %16'sı bu konu hakkında kararsız olduğunu bildirirken, %21'i yürüyüş yollarının park için yetersiz, %8'i ise çok yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Şekil 4.46: Uzman anketine göre yer döşemelerinin estetikliği

Ankete katılan uzmanlar parktaki yer döşemelerini estetik bulmaktadır. Katılımcıların %6'sı çok estetik, %19'u biraz estetik ve %25'i çok estetik bulmaktadır. %25'lik kısım bu konu hakkında kararsız kalırken, %25'lik kısım estetik bulmadığını belirtmektedir.

Şekil 4.47: Yerel halk anketine göre yer döşemelerinin estetikliği

Kelebek Su Parkı etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan ankette, parktaki döşemeyi estetik bulan ve bulmayan katılımcı oranlarının birbirlerine yakın şekilde çıktığı görülmektedir. Ankete katılanların %42'si parktaki yer döşemelerini estetik olmadığını düşünmekteyken, %29'luk kısmın estetik, %14'lük kısmın biraz estetik, %2'lik kısmın ise çok estetik bulmakta olduğu görülmektedir. Ankete katılanların %13'ü ise bu konu hakkında net bir görüşe sahip olmadığını belirtmektedir.

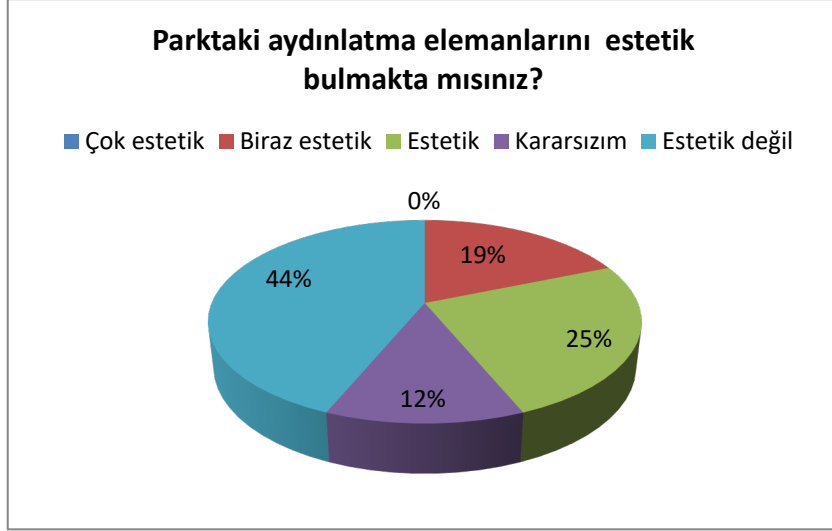
Şekil 4.48: Uzman anketine göre oturma birimlerinin estetikliği

Uzman anket görüşlerine göre, parktaki oturma birimleri estetikdir. Ankete katılanların %25'i biraz estetik ve %44'ü parktaki oturma birimlerini estetik bulmaktadır. Katılımcıların %6'sı bu konu hakkında net bir görüşe sahip olmadığını belirtirken, %25'inin oturma birimlerini yeterince estetik bulmadığı görülmektedir.

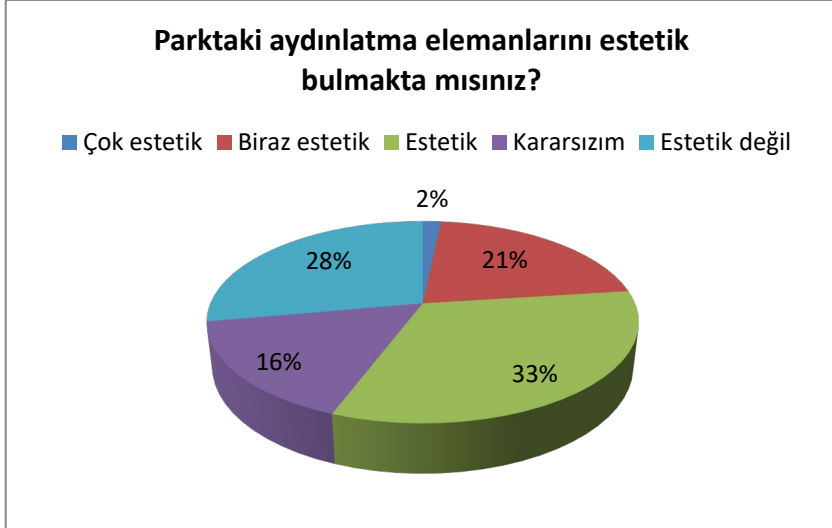
Şekil 4.49: Yerel halk anketine göre oturma birimlerinin estetikliği

Yerel halk anketine katılanların %37'si parktaki oturma birimlerini estetik bulmamaktadır. %1'i çok estetik, %23'ü biraz estetik ve %27'si ise estetik bulmaktadır. Ankete katılanların 12'si ise kararsız olduğunu belirtmektedir. Buna göre, çoğunluğun parktaki oturma birimlerini estetik bulduğu söylenebilmektedir. Bu sonucun uzman anket sonucu ile örtüştüğü görülmektedir.

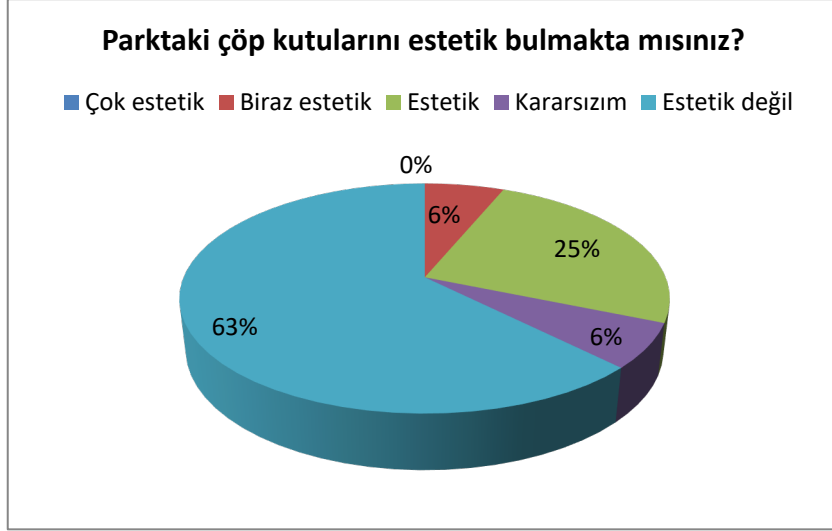
Şekil 4.50: Uzman anketine göre aydınlatma elemanlarının estetikliği

Uzman anket sonuçlarına göre, katılımcıların %44'ü parktaki aydınlatma elemanlarını estetik bulmamaktadır. Ankete katılanların %25'i estetik ve %19'u biraz estetik bulduğu görülmektedir. %12'lik kısım ise kararsız kaldığını belirtmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, uzmanların parktaki aydınlatma elemanları ile ilgili net bir görüşe sahip olmadıkları söylenebilmektedir.

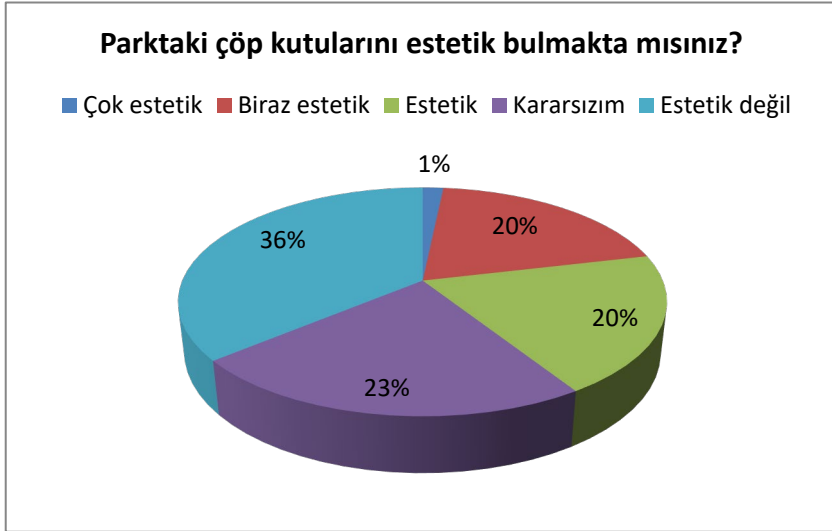
Şekil 4.51: Yerel halk anketine göre aydınlatma elemanlarının estetikliği

Kelebek Su Parkı etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan ankete göre, yerel halk tarafından parktaki aydınlatma elemanları estetik olarak görülmektedir. Ankete katılanların %28'i estetik olmadığını belirtirken, %16'lık kısım ise kararsız olarak oy kullanmaktadır.

Şekil 4.52: Uzman anketine göre çöp kutularının estetikliği

Uzman anket sonuçlarına göre, katılımcılar parktaki çöp kutularını estetik bulmamaktadır. Ankete katılanların %6'sı biraz estetik ve %25'i biraz estetik bulmaktadır. Kalan %6'lık kesim ise bu konuda net bir görüşe sahip olmadığını belirtmektedir.

Şekil 4.53: Yerel halk anketine göre çöp kutularının estetikliği

Yerel halk anketine katılanların %36'sı parktaki çöp kutularını estetik bulmamaktadır. %1'i çok estetik, %20'si biraz estetik ve %20'si estetik olduğunu düşünmektedir. Ankete katılanların %23'ü ise, parktaki çöp kutularını estetikliği konusunda net bir görüşe sahip olmadığını belirtmektedir. Bu bağlamda, uzman görüşlerinin aksine parktaki çöp kutularının ankete katılanlar tarafından estetik bulunduğu söylenebilmektedir.

Şekil 4.54: Uzman anketine göre parkın çevresi ile kurduğu bağ

Uzman görüşlerine göre, parkın çevresi ile kurduğu bağ zayıf olarak tanımlanmaktadır. Ankete katılanların %53'ü zayıf ve %7'si çok zayıf olarak bulduğunu belirtmektedir %27'lik kısım ise bu konuda net bir görüşe sahip olmadığını ifade ederken, %13'lük kısım parkın çevresi ile kurduğu ilişkiyi güçlü bulmaktadır.

Şekil 4.55: Uzman anketine göre parkta istenilen değişiklikler

Uzman görüşlerine göre, öncelikli olarak parktaki yeşil alanların artırılması gerekmektedir. Ankete katılanların %15’lik kısmı su alanlarını azaltılması gerektiğini, %19’luk kısmı ise aydınlatma elemanlarının artırılması gerektiğini belirtmektedir.

Şekil 4.56: Yerel halk anketine göre parkta istenilen değişiklikler

Yerel halk anketinde, katılımcıların %39’unun yeşil alanları genişletmek istediği görülmektedir. Bu sonuç, uzman anket sonucu ile örtüşmektedir. Ankete katılanların %20’si su alanlarını azaltmak gerektiğini belirtirken, %13’lük bir kısım yolları genişletmek istediğini ve diğer %13’lük kısım ise oyun alanlarını genişletmek istediğini ifade etmektedir. Uzman anket sonuçlarına göre, artırılması gereken aydınlatma eleman sayısının ise, kullanıcıların sadece %11’lik kısmı tarafından gerekli görüldüğü fark edilmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu çalışmada Ankara Etimesgut ilçesinde yer alan Kelebek Su Parkı, empatik tasarım bağlamında incelenmektedir. Bu çalışmanın araştırma sorusu, empatik tasarımın gözetilmediği durumlarda kullanıcıya özdeş ve kaliteli mekânlar üretilip üretilmeyeceği hakkındadır. Bu çalışma için anket çalışmaları (Ek 1, Ek 2), yerinde yapılan gözlemler, fotoğraflar, haritalar ve konuyla ilgili yapılan literatür çalışmaları kullanılmaktadır. Araştırma sorusuna bağlı olarak, öncelikle parkın empatik tasarıma sahip olup olmadığı yardımcı materyaller ile yorumlanmaktadır. Devamında ise çalışma alanı, kullanıcı seçimleri üzerinde önemli etkisi bulunan kentsel mekânda kalite açısından değerlendirilmektedir.

Empatik tasarım süreci, tasarımcının kullanıcıya yaklaşması ile başlamaktadır. Tasarımcı kullanıcının durumunu ve deneyimlerini araştırma ve keşfetme isteği duymakta ve bu doğrultuda kullanıcının dünyasında dolaşmaya başlamaktadır. Bu dolaşım ile tasarımcı, kullanıcı ve kullanıcı deneyimleri ile ilgili bilgisini arttırmaktadır. Buna bağlı olarak, kullanıcıyı anlayan tasarımcı kendi deneyimleri ile kullanıcı arasında bağlantı kurmakta ve bunun sonucunda tasarımcı kullanıcı bakış açısı ile tasarım yapmaktadır.

Kelebek Su Parkı, su yoğunluklu bir tasarıma sahiptir. Uzman anket çalışmasına katılanların %50'si parkın su yoğunluklu tasarımını estetik bulmamakta ve %56'sı da su yoğunluklu tasarımı işlevsel bulmaktadır. Buna dayanarak, uzman anket çalışmasına göre, parkın su yoğunluklu tasarımı estetik olmamasına rağmen, işlevsel olarak görüldüğü söylenebilmektedir. Empatik tasarımda önemli yer tutan kullanıcılara yapılan anket sonuçlarına göre ise, katılanların %74'ünün su yoğunluklu tasarımdan memnun olmadığı görülmektedir. Anketlerde yer alan diğer sorunun cevapları ise bu memnuniyetsizliği destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Uzman anketinde, katılımcıların %44'ü su yoğunluğunun azaltılması gerektiğini belirtmektedir. Benzer şekilde, yerel halk anketine katılan bireylerin %57'si de parktaki su yüzeylerinin azaltılması gerektiğini ifade etmektedir. Yapılan iki ankete göre, çoğunluğun parktaki su yüzeylerinin çoğunluğundan rahatsız olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre; parktaki su yoğunluklu tasarımın, parkın kullanıcı bakış açısı ile yapılmadığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

Kelebek Su Parkı, fonksiyon olarak birbirinden ayrılmış adacıklar ve bu adacıkları birbirine bağlayan köprülerden oluşmaktadır. Parkın etrafını dolaşan ayrıca bir yürüyüş yolu da bulunmaktadır. Uzman anketine katılanların %62'si parkın yol tasarımını işlevsel bulmaktadır. Aynı şekilde yerel halk anketine katılanların %51'i de var olan yol tasarımını işlevsel bulmaktadır. Çoğunluğa göre, parkın yol tasarımı işlevsel olarak nitelendirilmektedir. Bu duruma ek olarak parktaki yürüyüş yolları genişliği de hem uzman anket sonucuna göre hem de yerel halk anket sonucuna göre yeterli bulunmaktadır. Uzman anketine katılanların %69'u, yerel halk anketine katılanların %55'i parktaki yürüyüş yollarının genişliğinin yeterli olduğunu belirtmektedir. Buna dayanarak, parktaki yol tasarımının empatik tasarıma uygun olduğu yönünde sonuca ulaşılabilmektedir.

Kelebek Su Parkı içerisinde yer döşemeleri birden çok yerde işlevlere ve tasarıma göre farklılaşmaktadır. Ankete katılan uzmanların %50'si parktaki yer döşemelerini estetik bulmaktadır. Kelebek Su Parkı etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan ankette, katılımcıların %42'si parktaki döşemeyi estetik bulmakta, diğer %42'si estetik olmadığını belirtmekte ve kalan %16'sı net bir görüşe sahip olmadığını ifade etmektedir. Buna dayanarak, yerel halk anketinde parktaki döşemeyi estetik bulan ve bulmayan katılımcı oranlarının birbirlerine eşit şekilde çıktığı görülmektedir.

Su yoğunluklu tasarıma sahip olan Kelebek Su Parkı'nda, uzman ve yerel halk görüşlerine göre yeşil alan yetersiz kalmaktadır. Uzman anketine katılanların %81'i ve yerel halk anketine katılanların %76'sı yeşil alanların yetersizliğini belirtmektedir. Buna göre parktaki temel sorunun; su yüzeyleri ve yeşil alanların oranının kullanıcı bakış açısına uygun olmadığı söylenebilmektedir.

Kelebek Su Parkı'nda kentsel donatı elemanı olarak oturma birimi, aydınlatma elemanı ve çöp kutusu bulunmaktadır. Parktaki oturma birimi sayısı uzman anket çalışmasına göre %57'lik katılımcı oranıyla yeterli, fakat yerel halk anket çalışmasına göre %60'lık katılımcı oranıyla yetersiz bulunmaktadır. Diğer taraftan %50'lik katılımcı oranıyla uzman görüşlerine göre yetersiz olan aydınlatma elemanı sayısı, Kelebek Su Parkı etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan ankete göre %60'lık oranla yeterli bulunmaktadır. Bu iki durumda da, yerel halk anketi çalışmasının sonucu dikkate alınmaktadır. Bunun en önemli sebebi, uzman anket çalışmasının soruların üzerinde yer alan fotoğraflara göre cevaplanıyor olması ve kentsel donatı eleman sayılarının fotoğraf üzerinde çok net olarak gözüküyor olmasıdır. Buna dayanarak park etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan

ankette, kentsel donatı eleman sayıları hakkında daha doğru sonuçlar elde edilebileceği söylenebilmektedir. Park içerisindeki çöp kutusu sayıları ise, her iki anket çalışmasında da %42'lik oranla yeterli bulunmaktadır.

Parktaki kentsel donatı elemanları estetik olarak irdelendiğinde ise, uzman ve yerel halk görüşlerine göre oturma birimlerinin estetik olduğu söylenebilmektedir. Uzman anketine katılanların %69'u ve yerel halk anketine katılanların 51'i oturma birimlerinin estetik olduğunu belirtmektedir. Oturma birimlerinin konforuna bakıldığı zaman, uzman anket çalışması katılımcılarının %50'sinin ve yerel halk anket çalışmasına katılımcılarının %48'inin olumsuz cevap verdiği görülmektedir. Buna göre, iki anket sonucuna göre de oturma birimlerinin konforunun yetersiz olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, estetik olarak başarılı olan oturma birimleri konfor açısından yetersiz gelmektedir. Uzman anket çalışması katılımcılarının %44'ü aydınlatma elemanlarını estetik bulmamakta ve %50'si de aydınlatma eleman sayısını yetersiz bulmaktadır. Yerel halk anketinde ise; katılımcıların %56'sı aydınlatma elemanlarını estetik bulmakta ve %60'ı aydınlatma eleman sayısını yeterli bulmaktadır. Çöp kutularına bakıldığı zaman ise; uzman anket katılımcıları çöp kutularını %63'lük oranla estetik olduğunu düşünmemekte ve %44'lük oranla sayılarını yeterli bulmaktadır. Yerel halk anketi katılımcılarının ise %41'i parktaki çöp kutularını estetik olduğunu belirtmekte ve %42'si çöp kutularının sayısını yeterli olduğunu belirtmektedir. Buna göre; aydınlatma elemanları ve çöp kutuları uzman anket çalışmasına göre estetik değilken, park etrafında ikamet eden bireyler ile yapılan ankete göre estetik bulunmaktadır. Uzman anket çalışmasına göre yetersiz görülen aydınlatma elemanı sayısı, yerel halk anketine göre yeterli bulunmaktadır. Parktaki çöp kutularının sayıları ise, her iki ankette de yeterli bulunmaktadır.

Uzman anket katılımcılarının %60'ı parkın çevresi ile kurduğu bağı zayıf olarak nitelendirmektedir. Bu durum parkın kullanıcı yoğunluğunun azlığının sebeplerinden biri olarak da görülebilmektedir. Çevresi ile daha güçlü bağlar oluşturabilen mekânlar, kullanıcıları kendilerine daha fazla çekebilmektedir.

Kelebek Su Parkı genel olarak değerlendirildiğinde, empatik tasarım gözetilmeden tasarlandığı sonucuna ulaşılabilmektedir. Tasarımcının kullanıcıyı yeterince tanımadan tasarıma başladığı ve tasarımda kullanıcı bakış açısı ile tasarımın ön planda olmadığı şeklinde yorumlanabilmektedir.

Kentsel mekânda kalite ölçütlerinin, kullanıcı seçimleri üzerinde önemli etkisi bulunmaktadır. Kaliteli olarak değerlendirilen kentsel mekânların, kullanıcı yoğunluğu diğerlerinden daha fazla olmaktadır (Bently vd., 1988).Empatik tasarım gözetilmeden tasarlandığı şeklinde yorumlanan Kelebek Su Parkı; geçirgenlik, çeşitlilik, okunaklılık, sağlamlık, canlılık, görsel uygunluk, zenginlik ve kişiselleştirme olarak yedi başlık olarak ele alınan kentsel mekân kalite ölçütlerinden yararlanılarak, mekânsal kalite açısından değerlendirilmektedir.

Kentsel mekânda kalite ölçütlerinden biri olan geçirgenlik kalitesi, kentsel mekânın ulaşılabilirliği ile ilişkilendirilmektedir. Kentsel mekâna ulaşım ne kadar kolay ise, kentsel mekânın geçirgenlik kalitesinin o kadar iyi derecede olduğu görülmektedir (Bently vd., 1988). Kelebek Su Parkı'na giriş birden fazla bölümden sağlanabilmektedir. Bu özelliğiyle parkın geçirgenlik kalitesine sahip olduğu söylenebilmektedir. Yerel halk anket çalışması katılımcılarının %34'ü Kelebek Su Parkı'nda ayda bir seferden daha az, %25'i haftada bir kez, %18'i ise ayda bir kez Kelebek Su Parkı'nda bulunduğunu belirtmektedir. Bu sonuca göre ise, ankete katılanların çoğunluğunun Kelebek Su Parkı'nı yoğun bir şekilde kullanmadığı görülmektedir. Parkın geçirgenlik kalitesine sahip olmasından dolayı, parkın yakınlarında ikamet eden bireylerin parkı kullanma yoğunluğunun daha fazla olması beklenirken, burada tam tersi bir sonuçla karşılaşılmaktadır.

Bentley ve arkadaşlarına göre; kentsel mekânlar çeşitli deneyimler sunmadıkları sürece ilgisiz kalmaktadır. Çeşitlilik kalite ölçütünde amaç; mekândaki kullanım çeşitliliğini en üst düzeye çıkarmaktır (Bently vd., 1988). Kelebek Su Parkı'nda birden fazla kullanım alanı aynı kentsel mekân içerisinde yer almaktadır. Fakat bu çeşitliliğin, kullanıcıyı parkın kullanımı konusunda yeterince ikna edememekte olduğu anket sonuçlarında görülmektedir.

Kentsel mekânda kalite ölçütlerinden olan okunaklılık, kentsel mekân düzeninin ne kadar kolay anlaşılabilirliği ile doğru orantılıdır. Okunaklı olan kentsel mekânlar, kullanıcı tarafından daha fazla tercih edilme eğilimi göstermektedir (Bently vd., 1988). Ankete katılanların %51'lik kısmı park içerisinde yön bulma konusunda sıkıntı yaşadığını belirtmektedir. Bu durum, kullanıcı tarafından parkın yeterince okunaklı olmamasından kaynaklanmaktadır.

Kentsel mekân kalite ölçütlerinden görsel uygunluk, insanların kentsel mekânlara yüklediği anlamlar ve yaptıkları yorumlar ile ilişkilidir. Anket sonucuna göre; %52 ile

çoğunluk parkı estetik bulmamaktadır. Buna dayanarak, Kelebek Su Parkı'nın görsel uygunluk kalite ölçütüne yeterince uygun olmadığı söylenebilmektedir.

Birden çok farklı amaç için kullanılabilen mekânlar, kentsel mekân kalite ölçütlerinden biri olan canlılık kalitesine sahip olmakta ve tasarımı tek kullanımla sınırlandırılan mekânlara göre daha fazla tercih edilmektedir (Bently vd., 1988). Diğer bir deyişle kentsel mekânın canlılık kalitesine sahip olması için, tasarım kendi içinde esnek olmalı ve değişen koşullara uyum sağlayabilecek durumda olmalıdır. Kelebek Su Parkı'nda kullanım alanlarının değişen koşullara uyum sağlayabilecek nitelikte olmadığı görülmektedir. Park içerisinde zaman içerisinde kullanımı olmayan mini golf sahası adacığının ve tavşan adasının bu durumu kanıtlar nitelikte olduğu görülmektedir. Kullanılmayan bu iki bölüm, şunda hala kullanıma katılamamaktadır. Bu bağlamda parkın canlılık kalitesine sahip olmadığı söylenebilmektedir.

Zenginlik, kentsel mekân kalite ölçütlerinden bir diğeridir. Bu ölçüt, kentsel mekânda kullanıcının duyu deneyimlerinin çeşitliliği ile ilişkilidir. Kentsel mekânlarda görme duyusu dışındaki diğer duyuları da tasarıma katmak, kentsel mekândaki zenginlik kalitesini arttırmaktadır (Bently vd., 1988). Anket sonuçlarına göre, çalışma alanında % 89 oran ile kullanıcıların en çok kullandığı duyu görme olduğu, %43 oranla en az kullandığı duyunun ise tatma olduğu görülmektedir. Görme dışında kullanılan diğer duyuların oranı çok düşük olduğundan dolayı, parkın zenginlik kalitesine yeterince uygun olmadığı söylenebilmektedir.

Kullanıcı kendi zevklerinin ve değerlerinin izlerini taşıyan mekânlara kendini ait hissetmekte ve bu mekânları tercih etme eğilimi göstermektedir. Kentsel mekân kalite ölçütlerinden bir diğeri olan kişiselleştirme de bu durumla ilişkilidir (Bently vd., 1988). Kullanıcının kendini ait hissettiği mekânlar, kişiselleştirme kalitesine sahip mekânlar olmaktadır. Anket sonuçlarına göre, ankete katılanların %95'nin park içerisinde kendisini ait hissettiği bir alan bulunmamaktadır. Bu durum, çalışma alanının kişiselleştirme kalite ölçütüne sahip olmadığını göstermektedir.

Çalışma alanı olan Kelebek Su Parkı, kentsel mekân kalite ölçütlerine göre değerlendirildiğinde, mekânsal kaliteye sahip olmadığı yönünde yorumlanabilmektedir. Çalışmada, empatik tasarımın gözetilmediği durumlarda kullanıcıya özdeş ve kaliteli mekânlar üretilmeyeceği şeklinde sonuca ulaşılabilmektedir.

5.2. Çalışma Alanına İlişkin Empatik Tasarım Önerileri

Çalışma alanına ilişkin empatik tasarım önerileri, Bentley ve arkadaşları (1988) tarafından oluşturulan yedi kentsel mekân kalite ölçütünden ve Whyte (2000) tarafından oluşturulan kamusal alanın kaliteli olduğunu gösteren dört temel özellikten yararlanılarak şekillendirilmektedir.

Çalışma alanı Kelebek Su Parkı'ndaki en önemli empatik tasarım probleminin su yüzeylerinin fazlalığı ve yeşil alanların azlığı olduğu söylenebilmektedir. Buna göre, tasarımda öncelikli olarak park içerisindeki su yoğunluğu azaltılıp, yeşil alanların artırılması gerekmektedir. Böylece park kullanıcılarına daha fazla hitap eden bir tasarım elde edilecektir.

Parkın kentsel donatı elemanlarından aydınlatma elemanı ve çöp kutuları için değişikliğe ihtiyaç yokken, parktaki oturma birimlerinin sayısının artırılması gerekmektedir. Ayrıca oturma birimleri kullanıcı tarafından ne kadar estetik olarak görülse de, konfor açısından kullanıcıyı yeterince tatmin etmediği de anket sonuçlarında görülmektedir. Buna göre, sayısı az olan oturma birimlerinin sayısının artırılması yanında tasarımlarının da tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir. Tasarımların özellikle, konfor açısından kullanıcıyı tatmin edecek ve sosyal etkileşimleri destekleyecek nitelikte olması gerekmektedir.

Kamusal alanın tercih edilebilir olması için önemli noktalardan biri kullanıcıya sunulan aktivite çeşitliliğidir. Kelebek Su Parkı'ndaki aktivitelerin kullanıcı tercihleri yönünde artırılması gerekmektedir. Yeterince ulaşılabilir olan bu kentsel mekân, kullanıcıya hitap eden aktiviteleri bünyesinde barındırdığı takdirde beklenen kullanıcı yoğunluğuna ulaşabilecektir. Bu aktivitelerin bazılarının park kullanıcılarının sosyal faaliyetlerini ve sosyal etkileşimlerini de desteklemesi gerekmektedir.

Çalışma sonucuna göre, parktaki farklı fonksiyonlara sahip adacıkları birbirine bağlayan yollardan oluşan tasarım hem işlevsel hem de estetik bulunmaktadır. Fakat yollar bazı noktalarda parkın okunaklılığına olumsuz yönde etkide bulunmaktadır. Bundan dolayı da okunaklılığın zedelendiği noktalarda yol ve yönlendirme konusunda tasarımın gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Park içerisinde kullanılmayan alanlar bulunmaktadır. Bunlardan ilki tavşan adası ve diğeri de mini golf sahasıdır. Bu kullanılmayan mekânların tekrar tasarlanması gerekmektedir.

Yapılan yeni tasarımların kendi içlerinde esnek olması ve değişen koşullara uyum sağlayabilecek olması beklenmektedir.

Parktaki duyu deneyim çeşitliliğinin artırılması gerekmektedir. Bunun için parkta farklı bitki çeşitleri kullanılabilir. Etrafına güzel kokular sağan bitkiler kullanıcıların koku duyusunu etkilemektedir. Kuşları ve böcekleri kendine çeken bitkiler ise kullanıcıların duyma duyusuna katkıda bulunmaktadır. Eğer meyve veren bitkilerde kullanılabilirse hem dokunma hem de tatma duyusu park içinde deneyimlenebilecektir. Tasarımda farklı bitkilerin bir arada kullanımını duyu deneyimi çeşitliliğine yardımcı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akin, M. Ş. (2019). Empati geliştirme metotları. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1): 94–114.
- Arkonaç, O. (1999). Psikiyatri sözlüğü. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Aydın Türk, Y. (2004). Kentsel tasarım ve kent planlama. *Kentsel alanların planlanması ve tasarımı*, s. 357–372.
- Bakan, K.,ve Konuk, G. (1987). *Türkiye’de kentsel dış mekânların düzenlenmesi*. TÜBİTAK Yapı Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Banerjee, T.,ve Loukaitou-Sideris, A. (2011). Companion to urban design. Abingdon: Routledge.
- Basch, M. F. (1983). Empathic understanding: A Review of the concept and some theoretical considerations. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 31 (1): 101–126.
- Battarbee, K. (2004). Co-experience. *Publication Series of the University of Art and Design Helsinki A 51*.
- Battarbee, K.,ve Koskinen, I. (2005). Co-experience: User Experience as Interaction. *CoDesign*, 1(1): 5–18.
- Bently, I., Alcock, A., Murrain, P., McGlynn, S., ve Smith, G. (1988). Responsive environments. A manual for designers. *Landscape and Urban Planning*, 15(3-4)
- Bozkurt, R. (1995). Hizmet endüstrilerinde kalite. *MPM Verimlilik Dergisi*, Özel Sayı.
- Carmona, M.,ve Tiesdell, S. (2007). *Urban design reader*. Routledge.
- Carmona, M., Heath, T., Oc, T., ve Tiesdell, S. (2003). *Public places urban spaces*.
- Carr, S., Francis, M., Rivlin, L. G., ve Stone, A. M. (1992). *Public space*. Cambridge University Press.
- Çelikyay, H. S. (2017). Kent imgelerinin kamusal alanı tariflemesindeki rolü. *Kamusal alanların mekânsal organizasyonu*, Ed.: Çelikyay, H. S; Bartın Üniversitesi Yayınları: 30, Karınca Ajans Matbaacılık Yayıncılık, Ankara, s. 19-41.
- Çelikyay, H. S. (1995). Kentsel sit alanlarında tasarım yönlendiricileri, Bartın örneği. *Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul, 233 s.*
- Ersoy, E. G., ve Köşger, F. (2016). Empati: tanımı ve önemi. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38(2): 9–17.
- Freud, S. (1921). Group psychology and the analysis of the ego. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, 18(1921): 65–144.

- George, R. V. (1997). A procedural explanation for contemporary urban design. In *Urban design reader*, Eds.; M. Carmona ve S. Tiesdell, Elsevier, pp. 52-58.
- Gökgür, P. (2017). Kamusal alanın değişimini ve dönüşümünü etkileyen faktörler. *Kamusal alanların mekânsal organizasyonu*, Ed.: Çelikyay, H. S; Bartın Üniversitesi Yayınları: 30, Karınca Ajans Matbaacılık Yayıncılık, Ankara, s. 1-17.
- Gülseren, Ş. (2001). Eşduyum (empati): tanımı ve kullanımı üzerine bir gözden geçirme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(2): 133–145.
- Hasol, D. (2008). *Kentsel mekân ve kentlilik bilinci*.
- İnceoğlu, M.,ve Aktuğ, A. (2009). Kentsel mekânda kalite kavramı. *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 4(3): 131–146.
- Jarvis, R. K. (1980). Urban environments as visual art or as social settings?. In *Urban design reader*, Eds.;M. Carmona ve S. Tiesdell, Elsevier, pp. 24–32.
- Legates, R. T., ve Stout, F. (1996). *The city reader* (2nd ed.).
- Lynch, K. (2015). *Kent imgesi*.
- Kohut, H. (1957). *Introspection, empathy, and psychoanalysis*.
- Koskinen, I.,ve Battarbee, K. (2003). Introduction to user experience and empathic design. In *Empathic design, user experience in product design*, Eds.; I. Koskinen, K. Battarbee, ve T. Mattelmäki, Helsinki: IT Press, pp.37–50.
- Kouprie, M., ve Visser, F. S. (2009). A framework for empathy in design: Stepping into and out of the user’s life. *Journal Of Engineering Design*, 20(5): 437–448.
- Krier, R. (1979). *Urban space*. Academic Editions.
- Kruger, R. (2008). Design and empathy. *SAJAH*, 23(3): 113–125.
- Madanipour, A. (1999). ‘Why are the design and development of public spaces significant for cities. Environment and planning b: planning and design.
- Mattelmäki, T. (2006). *Design probes*. Publication Series of the University of Art and Design Helsinki A 69.
- Mattelmäki, T., Vaajakallio, K., ve Koskinen, I. (2014). What happened to empathic design. *Massachusetts Institute of Technology Design*, 30(1): 67–78.
- McDonagh, D. (2015). Design students foreseeing the unforeseeable: Practice based empathic research methods. *International Journal of Education Through Art*, 11(3): 421–431.
- McDonagh, D., ve Thomas, J. (2010). Disability + relevant design: Empathic design strategies supporting more effective new product design outcomes. *Design Journal*, 13(2): 180–196.
- Moughtin, C.,Cuesta, R., Sarris, C., ve Signoretta, P. (1999). *Urban design method and*

techniques.

Nilsson, P. (2003). Empathy and emotions: on the notion of empathy as emotional sharing. *Doctoral dissertation. Department of Philosophy and Linguistics, Umeå University, Umeå, Sweden.*

Norberg-Schulz, C. (1972). *Existence space and architecture.* Studio Vista.

Ö. Ş. Hoşkara. (2001). Kentsel tasarım kuramında ve uygulamasında ele alınması gereken koşullar. *Yapı Dergisi*, 230: 51–55.

Öksüz, A. M. (2004). Kentsel dış mekânlar. *Kentsel alanların planlaması ve tasarımı*, s. 373–406.

Özdemir, F. U., ve Demirkol, E. (2014). Etimesgut : “ örnek köy ” den “ site - kent ” e. *Idealkent*, 11: 360–368.

Özer, M. N. (2017). Kamusal mekânda kentsel tasarım rehberlerinin etkinliği üzerine düşünceler.(s. 42–67).

RIBA. (1965). *Architectural Practice and Management Handbook, London.*

Sağlam, A. İ. , Öztürk, A. Ç. ve Kaçar, A. D. (2019). Türkiye'de kamusal mekânın gelişimi. *ATA Planlama ve Tasarım Dergisi*, 3 (1): 47-58.

Sharma, R. M. (1992). Development in psychotherapy. *Australianand New Zealand Journal of Psychiatry*, 26: 377–390.

Şahin, A.,ve Önder, S. (2008). Peyzaj mimarlığı tasarım sürecinde bilgisayar kullanım olanaklarının Alanya Atatürk Parkı örneğinde irdelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 22(46): 26–35.

Tarihte Etimesgut. (2018). Ankara: Suer Arge ve Danışmanlık.

Tibbalds, F. (1992). ‘Places’ matter most. In *Urban design reader*, Eds.;M. Carmona ve S. Tiesdell, Elsevier, pp. 9-11.

Tural, M. M. (2009). Mardin geleneksel yerleşim dokusunun kentsel dış mekân kullanımları bağlamında incelenmesi.

Tracey, M. W., ve Hutchinson, A. (2019). Empathic design: imagining the cognitive and emotional learner experience. *Educational Technology Research and Development*, 67(5): 1259–1272.

Trancik, R. (1986). What is lost?. In *Urban design reader*, Eds.; M. Carmona ve S. Tiesdell, Elsevier, pp. 63-69.

URL-1. Yandex (2022). Kelebek Su Parkı,https://yandex.com.tr/harita/org/kelebek_su_parki/203556130671/?l=sat%2Csklve%2C39.932837vez=15(10.05.2022).

URL-2. Google (2022). Kelebek Su Parkı,

<https://earth.google.com/web/search/Ahi+Mesut,+Kelebek+Su+Park%c4%b1,+1776.+Caddesi,+Etimesgut%2fAnkara/@39.93648976,32.63832515,826.00284576a,748.19668755d,35y,357.73512825h,0t,0r/data=CigiJgokCd2rt1WjXTNAEd2rt1WjXTPAGcPABIOfqT5AIfw4ILNIblHA> (05.05.2022).

URL-3. Ankara Valiliği. (2022). Etimesgut, <http://www.ankara.gov.tr/etimesgut>(01.05.2022)

URL-4. Ankara Büyükşehir Belediyesi (2022). Kelebek Su Parkı, <https://www.ankara.bel.tr/cevrekorumavekontrol/peyzaj-uygulama/ilce-parklari/etimesgut/kelebek-su-parki>(3.05.2022).

Uzgören, G., ve Erdönmez, M. E. (2016). Kamusal açık alanlarda mekân kalitesi ve kentsel mekân aktiviteleri ilişkisi üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *MEGARON / Yıldız Technical University, Faculty of Architecture E-Journal*, 12(1): 41–56.

Whyte, W. H. (2000). The social life of small urban spaces. In *Readings and reflections on public space*, Eds.; A. M. Orum ve Z. P. Neal, Routledge, pp. 32–39.

Yılmaz, G. K. (2014). Durum alıması. *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (s. 261–285).

Yollu, D. (2006). *Mekân organizasyonu ve biçim kavramlarının tarihi yarımada örneğinde incelenmesi*.

BİBLİYOGRAFYA

- Başköy, M., Yılmaz, D. ve Özer F. (2003). Atatürk ve Etimesgut. Ankara: Ankara Ticaret Odası Yayınları.
- Gall, D.M., Gall, P.J., ve Borg, W.R. (2007). Educational Research: An Introduction. Boston, MA: Pearson.
- Gür. Ş. (1996). *Mekân örgütlenmesi*. Trabzon. Gür Yayıncılık.
- Leonard, D. and Rayport, J.F., 1997. Spark innovation through empathic design. Harvard Business Review, 75 (6): 102–113.
- Lipps, T. (1903). Einfühlung, inere Nachahmung, und Organempfindungen. Archivfürdiegesamte Psychologie, 1: 185–204.
- Stein, E. (1917). Zum problem der einfühlung. Halle: Waisenhauses.
- Sanders, E.B.-N. and Dandavate, U. (1999). Design forexperiencing: newtools. In: C.J. Overbeekeand P. Hekkert, eds. Proceedings of the first international conference on design and emotion, 3–5 November 1999, The Netherlands: Delft University of Technology, Delft, 87–92

EKLER

EK 1. Yerel Halk Anket Formu

Bu anket çalışması, Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yürütülen "Kentsel Mekân Organizasyonunda Empatik Tasarım Yaklaşımı" lisansüstü tezi kapsamında gerekli bilgilerin elde edilmesi ve değerlendirilmelerin yapılabilmesi amacıyla hazırlanmış olup tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Ankette kimlik bilgileriniz sorulmayacak, ankete vermiş olduğunuz tüm bilgiler gizli tutulacaktır. Anketi cevaplamak için ayırdığımız zaman ve çalışmaya sağladığımız katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY
Bartın Üniversitesi

Dilara DEMİRTAŞ ATALAY
Bartın Üniversitesi

1. SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİLER

Cinsiyet: Kadın( ) Erkek( )
Yaş: 18-30( ) 31-40( ) 41-50( ) 50 ve üzeri( )
Eğitim: İlkokul-ortaokul mezunu( ) Lise mezunu( )
Üniversite mezunu( ) Yüksek lisans-doktora mezunu( )
Meslek: Öğrenci( ) Memur( ) Emekli( ) Serbest meslek( )
Ev hanımı( )

2. PARKIN KENTSEL MEKÂNDAN KALİTE ÖLÇÜTLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Kelebek Su Park'ında bulunma sıklığınız nedir?

Günde birkaç kez( ) Her gün( ) Gün aşırı( ) Haftada bir kez( )
Ayda bir kez( ) Daha az( )

Parkta bulunma sebebiniz genellikle nedir?

Çocuk oyun alanı için( ) Kahve içmek için (Sosyalleşme)( )
Yürüyüş için (Spor aktiviteleri)( ) Sadece geçiş için( ) Dinlenmek için( )
Diğer( )

Park içerisinde yapılabilen aktivitelerin sayısını yeterli bulmakta mısınız?

Evet( ) Hayır( )

Park içerisinde yön bulma konusunda hiç sıkıntı yaşadınız mı?

Evet( ) Hayır( )

Park içerisinde farklı amaçlarla bulunmakta mısınız yoksa hep aynı amaç için mi parkı kullanmaktasınız?

Hep aynı amaç için gitmekteyim( ) Farklı şekillerde parkı kullanmaktayım ( )

Park tasarımının görselliği için ne düşünmektesiniz?

Oldukça estetik( ) Estetik( ) Kararsızım( ) Estetik değil( )

Park içerisinde hangi duyunuzu en çok kullanmaktasınız?

Görme( ) Duyma( ) Koklama( ) Dokunma( ) Tatma( )

Park içerisinde hangi duyunuzu en az kullanmaktasınız?

Görme() Duyma() Koklama() Dokunma() Tatma()

Parkta kendinizi ait hissettiğiniz bir alan var mı?

Var() Yok()

Parktaki yer döşemeleri malzemesini kaliteli bulmakta mısınız?

Çok kaliteli() b.Kaliteli() c. Kararsızım() d. Kalitesiz() e. Çok kalitesiz()

Parktaki oturma birimleri malzemesini kaliteli bulmakta mısınız?

Çok kaliteli() b.Kaliteli() c. Kararsızım() d. Kalitesiz() e. Çok kalitesiz()

Parktaki aydınlatma elemanları malzemesini kaliteli bulmakta mısınız?

Çok kaliteli() b.Kaliteli() c. Kararsızım() d. Kalitesiz() e. Çok kalitesiz()

3. PARKIN EMPATİK TASARIMA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Parktaki su yoğunluklu tasarımdan memnun musunuz?

Çok memnunum() Memnunum() Kararsızım()

Memnun değilim() Hiç memnun değilim()

Parktaki su yüzeyleri hakkında ne düşünmektesiniz?

Çok arttırılmalı() Biraz arttırılmalı() Yeterli()

Biraz azaltılmalı() Çok azaltılmalı()

Parktaki yol tasarımını sizce işlevsel midir?

Çok işlevsel() Biraz işlevsel() İşlevsel() Kararsızım() İşlevsel değil()

Parktaki yeşil alan sizin için yeterli mi?

Çok yeterli() Yeterli() Kararsızım()

Yetersiz() Çok yetersiz()

Parktaki oturma birimlerinin sayısını yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli() Yeterli() Kararsızım()

Yetersiz() Çok yetersiz()

Parktaki aydınlatma elemanlarının sayısını yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli() Yeterli() Kararsızım()

Yetersiz() Çok yetersiz()

Parktaki çöp kutularının sayısını yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli() Yeterli() Kararsızım()

Yetersiz() Çok yetersiz()

Parktaki oturma birimlerinin konforunu yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli() Yeterli() Kararsızım()

Yetersiz() Çok yetersiz()

Parktaki yürüyüş yollarının genişliğini yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli() Yeterli() Kararsızım()

Yetersiz() Çok yetersiz()

Parktaki yer döşemelerini estetik bulmakta mısınız?

Çok estetik() Biraz estetik() Estetik() Kararsızım() Estetik değil()

Parktaki oturma birimlerini estetik bulmakta mısınız?

Çok estetik() Biraz estetik() Estetik() Kararsızım() Estetik değil()

Parktaki aydınlatma elemanlarını estetik bulmakta mısınız?

Çok estetik( ) Biraz estetik( ) Estetik ( ) Kararsızım( ) Estetik değil( )

Parktaki çöp kutularını estetik bulmakta mısınız?

Çok estetik( ) Biraz estetik( ) Estetik ( ) Kararsızım( ) Estetik değil( )

Tasarımcı siz olsaydınız park içerisinde neyi farklı tasarlamak isterdiniz?

Yeşil alanları genişletirdim( )

Su alanlarını azaltırdım( )

Oyun alanını genişletirdim( )

Aydınlatma eleman sayısını arttırırdım( )

Yolları genişletirdim( )

Diğer( )

EK 2. Uzman Anket Formu

Bu anket çalışması, Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yürütülen "Kentsel Mekân Organizasyonunda Empatik Tasarım Yaklaşımı" lisansüstü tezi kapsamında gerekli bilgilerin elde edilmesi ve değerlendirilmelerin yapılabilmesi amacıyla hazırlanmış olup tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Ankette kimlik bilgileriniz sorulmayacak, ankete vermiş olduğunuz tüm bilgiler gizli tutulacaktır. Anketi cevaplamak için ayırdığınız zaman ve çalışmaya sağladığınız katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY

Bartın Üniversitesi

Dilara DEMİRTAŞ ATALAY

Bartın Üniversitesi

1. SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİLER

Cinsiyet: Kadın( ) Erkek( )

Yaş: 18-30( ) 31-40( ) 41-50( ) 50 ve üzeri( )

Eğitim: Üniversite mezunu( ) Yüksek lisans-doktora mezunu( )

Meslek: Mimar( ) Peyzaj Mimarı( )

Çalışılan yer: Devlete bağlı kurumlar( ) Özel sektörde çalışan( )

Özel sektör iş yeri sahibi( ) Öğretim görevlisi/üyesi( )

Mesleğini icra etmiyor( )

İkamet yeri: Etimesgut ilçesi( ) Diğer( )

Kelebek Su Parkı'nda önceden bulunma durumu: Bulundum( )

Hiç bulunmadım( )

2.PARKIN EMPATİK TASARIMA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Parktaki su yoğunluklu tasarım sizce estetik midir?

Çok estetik( ) Biraz estetik( ) Estetik( ) Kararsızım( ) Estetik değil( )

Parktaki su yoğunluklu tasarım sizce işlevsel midir?

Çok işlevsel( ) Biraz işlevsel( ) İşlevsel( ) Kararsızım( ) İşlevsel değil( )

Parktaki su yüzeyleri hakkında ne düşünmektesiniz?

Çok arttırılmalı( ) Biraz arttırılmalı( ) Yeterli( )

Biraz azaltılmalı( ) Çok azaltılmalı( )

Parktaki yol tasarımını sizce işlevsel midir?

Çok işlevsel( ) Biraz işlevsel( ) İşlevsel( ) Kararsızım( ) İşlevsel değil( )

Parktaki yeşil alan sizce için yeterli mi?

Çok yeterli( ) Yeterli( ) Kararsızım( )

Yetersiz( ) Çok yetersiz( )

Parktaki oturma birimlerinin sayısını yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli( ) Yeterli( ) Kararsızım( )

Yetersiz( ) Çok yetersiz( )

Parktaki aydınlatma elemanlarının sayısını yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli( ) Yeterli( ) Kararsızım( )

Yetersiz( ) Çok yetersiz( )

Parktaki çöp kutularının sayısını yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli( ) Yeterli( ) Kararsızım( )
Yetersiz( ) Çok yetersiz( )

Parktaki oturma birimlerinin konforunu kullanıcı için yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli( ) Yeterli( ) Kararsızım( )
Yetersiz( ) Çok yetersiz( )

Parktaki yürüyüş yollarının genişliğini yeterli bulmakta mısınız?

Çok yeterli( ) Yeterli( ) Kararsızım( )
Yetersiz( ) Çok yetersiz( )

Parktaki yer döşemelerini estetik bulmakta mısınız?

Çok estetik( ) Biraz estetik( ) Estetik ( ) Kararsızım( ) Estetik değil( )

Parktaki oturma birimlerini estetik bulmakta mısınız?

Çok estetik( ) Biraz estetik( ) Estetik ( ) Kararsızım( ) Estetik değil( )

Parktaki aydınlatma elemanlarını estetik bulmakta mısınız?

Çok estetik( ) Biraz estetik( ) Estetik ( ) Kararsızım( ) Estetik değil( )

Parktaki çöp kutularını estetik bulmakta mısınız?

Çok estetik( ) Biraz estetik( ) Estetik ( ) Kararsızım( ) Estetik değil( )

Parktaki yer döşemeleri malzemesini kaliteli bulmakta mısınız?

Çok kaliteli( ) b.Kaliteli( ) c. Kararsızım( ) d. Kalitesiz( ) e. Çok kalitesiz( )

Parktaki oturma birimleri malzemesini kaliteli bulmakta mısınız?

Çok kaliteli( ) b.Kaliteli( ) c. Kararsızım( ) d. Kalitesiz( ) e. Çok kalitesiz( )

Parktaki aydınlatma elemanları malzemesini kaliteli bulmakta mısınız?

Çok kaliteli( ) b.Kaliteli( ) c. Kararsızım( ) d. Kalitesiz( ) e. Çok kalitesiz( )

Sizce parkın çevresi ile kurduğu bağ nasıl tanımlanabilir?

Çok güçlü( ) Güçlü( ) Kararsızım( ) Zayıf( ) Çok zayıf( )

Tasarımcı siz olsaydınız park içerisinde neyi farklı tasarlamak isterdiniz?

Yeşil alanları genişletirdim( )
Su alanlarını azaltırdım( )
Oyun alanını genişletirdim( )
Aydınlatma eleman sayısını arttırdım( )
Yolları genişletirdim( )
Diğer( )

EK 3.Etik Kurul Onayı

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Sayı : E-23688910-050.01.04-2200048885
Konu : Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu
Onay Belgesi

28.05.2022

Protokol No:	2022-SBB-0196
Araştırmannın Başlığı:	Kentsel Mekân Organizasyonunda Empatik Tasarım Yaklaşımı
Proje Yürütücüsü:	Dilara DEMİRTAŞ ATALAY
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	06.05.2022
Karar Tarihi:	27.05.2022
Toplantı No:	9

Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından 27.05.2022 tarihli ve 9 numaralı toplantıda 2022-SBB-0196 numaralı başvuruya araştırma için ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine karar verilmiştir.

Doç. Dr. Elif KARAHAAN
Başkan

Doç. Dr. Sedat BALLYEMEZ
Başkan yardımcısı

Doç. Dr. Melih BAŞKOL
Üye

Doç. Dr. Sefer Yetkin IŞIK
Üye

Doç. Dr. Vahit CELAL
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ferda
KARADAĞ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Basri
KANSIZOĞLU
Üye

Belge Doğrulama Kodu: HD4CFE3

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <http://ubys.bartın.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Ağdelen Mahallesi Fakülte Caddesi No:54 - Bartın

Telefon No: (0 378) 2235500

e-Posta:

Keş Adresi: bartinuniversitesi@b01.kep.tr

Faks No: (0 378) 2235042

İnternet Adresi: <http://www.bartın.edu.tr/>

Bilgi için :

Telefon No:

Elif Karahan

Başkan

(0 378) 5372

